

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
PEDAGOGICKÁ FAKULTA
Katedra českého jazyka a literatury

Bakalářská práce

Petra Fialová

Olomouc 2016

Vedoucí práce: Mgr. Daniel Jakubíček, Ph.D.

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně a uvedla všechnu použitou literaturu a prameny.

.....
datum

.....
vlastnoruční podpis

Děkuji panu Mgr. Danielovi Jakubíčkoví, Ph.D. za vedení mé bakalářské práce, za pomocnou ruku, spousty užitečných rad, kterých jsem využila, ale také za odborný a profesionální přístup, za pomoc při hledání vhodných dokumentů. Také bych chtěla poděkovat svojí mladší sestře, která mi velmi pomáhala při zpracování této bakalářské práci, a dodávala mi velké povzbuzení, podporu a radu, ale také celé rodině, která mi pomáhala a velmi mě podporovala. A velké poděkování patří paní Anně Čepelkové, dceři Františka Kubky, která se se mnou podělila o vzpomínky na svého tatínka a pověděla mi spoustu zajímavých věcí z jeho soukromého i profesního života.

Anotace

Jméno a příjmení:	Petra Fialová
Katedra:	Katedra českého jazyka a literatury
Vedoucí práce:	Mgr. Daniel Jakubíček, Ph. D.
Rok obhajoby:	2016

Název práce:	Život a dílo Františka Kubky (1894-1969)
Název v angličtině:	Life and work Frantisek Kubka (1894-1969)
Anotace práce:	Bakalářská práce nabízí možnost získání nových informací o životě, rodině a tvorbě Františka Kubky.
Klíčová slova:	František Kubka, Vigilie, Karel IV., Praha, Karlštejn, Bulharsko, Charbin, vězení, Berlín, Hitler, 2. světová válka
Anotace v angličtině:	Thesis offers the possibility of obtaining new information on life, family and the formation of Francis Kubka.
Klíčová slova v angličtině:	František Kubka, vigil, Charles IV., Prague, Karlstejn, Bulgaria, Harbin, prison, Berlin, Hitler, world war 2 nd

Přílohy vázané v práci:	Příloha č. 1 Rozhovor s paní Annou Čepelkovou Příloha č. 2 Medailon paní Anny Čepelkové Příloha č. 3 Fotografie
Rozsah práce:	7-57
Jazyk práce:	Český

Obsah

Obsah

I. Úvod.....	7
1 Život Františka Kubky (1894 -1969).....	9
1.1 FRANTIŠEK KUBKA A T. G. MASARYK.....	13
1.2 FRANTIŠEK KUBKA A PÁTEČNÍCI.....	16
1.3 FRANTIŠEK KUBKA A EDVARD BENEŠ.....	17
1.4 FRANTIŠEK KUBKA NA MINISTERSTVU ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ.....	19
1.5 FRANTIŠEK KUBKA ZA 2. SVĚTOVÉ VÁLKY.....	20
2 Dílo.....	23
2.1 FRANTIŠEK KUBKA A LITERATURA.....	23
3 Karlštejnské vigilie.....	28
3.1 HISTORICKÁ PRÓZA.....	28
3.2 HISTORICKÁ PRÓZA V ČESKÉ LITERATUŘE.....	28
3.3 VZNIK KARLŠTEJNSKÝCH VIGILÍ.....	28
3.4 POROVNÁNÍ KARLŠTEJNSKÝCH VIGILÍ A DEKAMERONU.....	32
II Závěr.....	36
III Použitá literatura a zdroje.....	37
IV Přílohy.....	39
1.1 ROZHOVOR S PANÍ ANNOU ČEPELKOVOU.....	39
1.2 MEDAILON PANÍ ANNY ČEPELKOVÉ.....	46
1.3 FOTKY FRANTIŠKA KUBKY.....	48

I. Úvod

Tématem mé závěrečné práce je František Kubka, jeho život a dílo. Cílem práce je nejen seznámit se s autorem, jenž v uplynulých 50 letech takřka zmizel z literární scény, ale v intencích dějin každodennosti přiblížit život spisovatele v kontextu úředníka, politika a umělce. Zamyslet se nad skutečností, jak a proč se dobově velmi oblíbený autor stane zapomenutým. Při výběru tématu mé bakalářské práce jsem zpočátku neměla úplně jasno, a proto jsem požádala o radu pana Mgr. Daniela Jakubíčka. Jelikož mým oblíbeným literárním žánrem je historická beletrie, chtěla jsem svou bakalářskou práci orientovat tímto směrem, čtu prózy, historické knihy postavené na skutečnostech a životopisy spisovatelů a zajímavých osobností. Po konzultaci s dr. Jakubíčkem jsem se rozhodla pro Františka Kubku, který byl pro mě neznámým autorem a chtěla jsem se o něm dozvědět co nejvíce informací a zajímala mě jeho tvorba.

František Kubka žil na začátku 20. století, v době, která byla jedna z nejhorších v našich novodobých dějinách. Během svého života zažil 2 nejkřutější světové konflikty, poznal sílu a moc komunistické strany, a na závěr života zažil rok 1968, kdy byla naše země okupována spojeneckými vojsky Varšavské smlouvy.

Sama musím uznat, že jsem do té doby o něm moc nevěděla a nečetla jsem ani žádnou jeho knihu, i když se na mě jedna celé roky smála z dědečkovy knihovny. Ze zadaného tématu jsem měla zpočátku strach, ale po přečtení Karlštejnských vigilií a Palečkova úsměvu a pláče se ve mně probudila zvědavost, kdo vlastně byl tento autor, o kterém se moje generace ve škole neučila, a ani generace mých rodičů jej nepoznala, jelikož není uveden ve školních osnovách.

Autor stojí na okraji zájmu současných literárních badatelů, proto jsem se snažila vycházet při sběru dat o jeho životě především z jeho vlastních vzpomínkových knih. Tyto knihy jsou napsány velice poutavě a čtivě. Samotný Kubka mi tak přiblížil svůj zajímavý a pestrý život. Získala jsem zajímavé novinové články, rozhovory a vzpomínky a úvahy samotného autora, což mi ale nestačilo. Avšak v některých zdrojích se informace o jeho životě a tvorbě rozcházel, jako např. datum jeho úmrtí, informace o ruském zajetí, a uvádění, že byl českým legionářem, i přesto, že František Kubka do legií nikdy nevstoupil, o jméně a původu jeho ženy, kde je všude zmiňována jako Táňa, ale ve skutečnosti se jmenovala Anna. Táňa je pouze jméno z románového cyklu Veliké století. Dále se rozcházejí informace o důvodu zatčení a věznění Gestapem v Berlíně v letech 1939-1940, ale také o jeho službách

v diplomacii a jeho tvorbě. Proto jsem začala pátrat a chtěla najít nějaké příbuzné, kteří by mi mohli něco říci. Obrátila jsem se na Památník národního písemnictví, kde mě odkázali na agenturu zastupující umělce, s názvem Dilia. Prostřednictvím této agentury jsem se dozvěděla, že jediná dcera Františka Kubky, JUDr. Anna Čepelková je správkyní jeho díla. Během vzájemné e-mailové a telefonické komunikace byla paní Čepelková potěšena, že má někdo zájem o jejího otce a jeho díla. Byla tak laskavá, že mi poskytla informace a data, které budu citovat ve své práci a fotografie, které nebyly nikdy a nikde publikovány a budu je uvádět ve své práci. Zavzpomínala na své rodiče, dětství, na dobu válečnou i poválečnou, na pobyt v Bulharsku, kde František Kubka působil jako velvyslanec. Z jejího setkání a vyprávění máte pocit, že se znáte roky a určitým způsobem patříte do její rodiny.

Práci jsem strukturovala následujícím způsobem. V první kapitole jsem se snažila představit osobnost Františka Kubky, od jeho narození až do smrti. Snažila jsem se načrtnout jeho důležitými životní okamžiky, které se víceméně podepsaly i v jeho tvorbě. Snažila jsem se co nejvíce pochopit jeho život a myšlení, dobu, ve které se narodil, ve které vyrůstal, ale také ve které prožil vrchol svého života. Během této doby se stal svědkem několika významných okamžiků naší historie, na které by se, dle mého názoru, nemělo zapomínat, ale naopak, měly by se neustále připomínat, především mladším a novým generacím.

Ve druhé kapitole se zabývám jeho dílem samotným, chronologicky seřazeným, od jeho mladých let, kdy se svou tvorbou začínal, přes jeho postupný vývoj, až k samotnému závěru života. Snažila jsem se zde popsat, jak vznikala jeho díla, čím zaujala kritiky, jakým motivem a žánrem se zabýval, jaký měly přínos pro společnost.

Ve třetí a poslední kapitole se zabývám jedním z jeho významných děl, čímž jsou Karlštejnské vigilie, u kterých se inspiroval Bocacciovým Dekameronem.

Na mě samotnou toto dílo zapůsobilo neskutečným dojmem, kdy jsem sama byla překvapená, jak je tato kniha čtivá, zajímavá, obohacená o základní historická fakta a kdy jsem měla pocit, že se nacházím přímo v místnosti a společnosti samotného císaře Karla IV. Příběhy jsou psány velmi poutavou formou, od které se dá jen těžce odtrhnout.

Do přílohy své práce jsem použila prostřednictvím medailonku informace o jeho dceři, která pro mne byla velmi důležitá, jako hlavní zdroj nezkrácených informací. Rozhodně bych jeho díla doporučovala všem čtenářům.

1 Život Františka Kubky (1894 -1969)

Slovníky připomínají Františka Kubku jako českého spisovatele, prozaika, dramatika, překladatele (překládal z němčiny a ruštiny), novináře a diplomata a laureáta československé ceny míru.

Narodil se 4. března 1894 v Praze na Žižkově v rodině státního úředníka. *„Vyrůstal v rodině s mladším bratrem Robertem v činžovním domě, který nechal postavit jeho dědeček pro svou dceru Annu. Tento dědeček také s rodinou ve stáří bydlel. Laskavý otec, dominantní matka, nevrlý nemocný dědeček a matkou preferovaný mladší bratr, to bylo jeho dětství.“* (Fialová 2016, nestránkováno).

Obecnou školu navštěvoval Kubka na Žižkově. Na dobu obecní školy však nerad vzpomínal, neměl na ni moc pěkné vzpomínky. Ve třídě jich bylo okolo sta dětí a panoval tam spíše zmatek, než klid a pořádek. Po přestupu na víceleté klasické gymnázium ve Štítného ulici na Žižkově už to bylo jiné. Měl zde řadu vynikajících profesorů, kteří sami umělecky tvořili. *„František Kubka byl velmi nadaný na jazyky a humanitní předměty, ve kterých vynikal, ale i ostatní předměty svojí pilí, zvládal dobře.“* (Fialová 2016, nestránkováno). *„Na klasickém gymnáziu v žižkovské Štítného ulici byly poměry jiné. Rodiče platili školné za výchovu synů. Ve třídě bylo málo žáků, společenská elita. Chudší musili prospívat s vyznamenáním, aby byli osvobozeni od placení. Doktor Antonín Kašík, žák Gebauerův a vynikající dialektolog, nás učil češtině a němčině masarykovsky. Kdo z nás četl noviny a nezajímal se jen o fotbalové soupeřství žižkovských klubů SK Viktoria a AC union, dozvěděl se od Kašíka, že v rakousko-uherské říši neustále propukují aféry, do nichž do všech zasahuje jako kritik, dobrovolný obhájce či žalobce univerzitní profesor T. G. Masaryk, od roku 1907 podruhé říšský poslanec.“* (Kubka 1969:11). *„Když jsme maturovali – v roce 1912 – věděli jsme disktrétní péči Kašíkovou, že v mocnářství se mnohé musí změnit. Češi a Slováci (i o Slovácích mluvil masarykovský Kašík často a proti předpisům) si dobudou vlivu odpovídajícího jejich početnosti, vzdělanosti a hospodářské síle. Na zničení starobylého rakouského útvaru ani Kašík a patrně ani jeho učitel a politický mistr ještě nepomýšleli. Dr. Kašík se nedožil změn, které v našich myslích po dlouhá léta připravoval. Padl jako rakouský domobranecký důstojník na černo-horském Lovčenu. Byl odvážným šířitelem Masarykovských myšlenek a vlastně za něj i zemřel: Nebyl ředitelstvím ústavu jako záložní důstojník – jistě pro svou vzpurnost – vyreklamován a musil na frontu, kde ho našla smrt.*

Na univerzitě jsem si zvolil kombinaci filosoficko-bohemisticko-germanistickou.“ (Kubka 1969:12). Tato studia však musel přerušit kvůli vypuknutí první světové války. Dne

26. října 1914 narukoval k 11. pěšímu pluku, v němž soužil mezi lety 1848-1888 i jeho dědeček z otcovy strany. Dne 28. dubna 1915 se tento pluk po výcviku přesunul na haličskou frontu u Samboru, poté byli transferováni do maďarského Segedinu. (Kubka, 1969:22-23). Během války se František Kubka osobně se smrtí nesetkal, nikdy nikoho nezabil, dokonce ani na žádného nepřátelského vojáka nikdy nevystřelil. „*Zázrakem jsem ušel smrti nebo zranění, ačkoliv jsem se příliš neschovával a chodil vzpřímen skoro do každodenních útoků na ruské zákopy, při nichž padli nebo byli zraněni všichni velitelé čt z tří postupně na bojiště vržených pochodových praporů. Od příchodu na frontu až do zajetí jsem nikdy nevystřelil. Nechtěl jsem se poskrvnit vraždou!*“ (Kubka 1969:24). Přestože byla válka, považoval zabít nepřítele za vraždu, které se nechtěl dopustit, což považoval za křesťanský princip. S velkou nelibostí sledoval své kamarády, kteří brali válku jako sport a soutěžili, kdo zastřelí víc lidí. Na rozdíl od mnohých se však nesnažil z bojiště dostat. Někteří to řešili tím, že si sami způsobovali různá zranění a pak mohli být odvezeni do zázemí. Také se nikdy nepokusil přeběhnout na druhou stranu fronty. Toto považoval za zradu vlastní armády. (Kubka 1969:19 – 24)

Dne 28. července 1915 padl do zajetí ruskými vojáky Poltavské divize. V zajateckém táboře došlo k rozporům mezi zajatci. Šlo o to, zda vstoupit do ruského vojska a bojovat na druhé straně nebo ne. František Kubka se rozhodl nebojovat proti rakouské armádě a proti své zemi. Stále tento krok chápal jako zradu. A tak byl 1. září 1916 převezen do trestaneckého tábora v Ust' – Sysolsku. Poté, co se zorganizovala odbočka Národní československé rady v Petrohradu, vznikl československý pluk s cílem zbavit Čechy a Slováky rakouské nadvlády. Nyní už tedy byla možnost přihlásit se do československého vojska. Po vystoupení Ruska z války (březen 1918) se československé legionářské vojsko stalo součástí francouzské armády. Vojáci měli být dopraveni na západní frontu k bojům s Němci. Kubka se rozhodl zůstat v zajetí. Měl pocit, že nemá právo bojovat v armádě státu, který ještě neexistoval, a nechtěl se vměšovat ani do občanské války v Rusku. Protože jejich tábor byl zrušen, přestěhovali je do Asie. V roce 1918 skončila válka a František Kubka zůstal v Charbinu, kde potkal svou budoucí manželku. Zde v roce 1919 uzavřeli sňatek v pravoslavném kostele. Manželé Anna a František Kubkovi začali pracovat v YMCE. (Ivanov, M. *Na Besedě u Františka Kubky (60let)*, Květy č. 4, 1954. č. 9, str. 7.)

„*YMCA (Young Men's Christian Association – křesťanské sdružení mladých mužů) je nejstarší a největší celosvětovou mládežnickou organizací na světě. Ve 124 zemích světa má*

40 milionů členů. Je sice založena na křesťanských principech, klade si ale za úkol být k dispozici pro všechny mladé lidi bez ohledu na náboženství a při tom nevykonávat cílenou misionářskou činnost.“¹

V době, kdy už bylo jasné, že Charbin bude prostřednictvím mírových dohod vrácen Číně a Rusové budou muset odejít zpátky do Ruska, Anna a František se rozhodli, že půjdou do nového státu, Československa. Cestu jim hradila YMCA. S rodinou manželky Anny se již nikdy nesetkali. Do Československa se vrátili až o Velikonocích v roce 1921. Charbin leží v provincii Chej-lung-t'iang. Stal se centrem výstavby, kde byly ubytovány desítky tisíc ruských inženýrů, úředníků, vojáků a obchodníků s rodinami. Během rusko-japonského konfliktu, který byl v letech 1904–1905, se důležitost města ještě zvýšila. Byla zde vybudována hlavní základna ruské armády v Mandžusku. Po Velké říjnové socialistické revoluci do města přišly desetitisíce emigrantů z Ruska. Počet obyvatel města velmi rychle stoupal, jednalo se o největší komunitu Evropanů v Asii. **Rusko-japonská válka** byl válečný konflikt, který byl zahájen v únoru 1904 a skončil v září 1905. Konflikt probíhal na Dálném východě. Bojujícími stranami bylo carské Rusko a Japonské císařství. Předmětem tohoto ozbrojeného konfliktu byl boj o nadvládu nad Mandžuskem a Korejským poloostrovem. (Fialová 2016, nestránkováno).

„Na konci XIX. století vypukla mezi velmocemi horečka o koloniální rozdělení zbytku světa. Tomuto tlaku přirozeně podlehl i Japonsko, které jako carské Rusko se snažilo uchvátit Koreu a Mandžusko a svůj podíl na dělení Číny. Japonsko už tehdy snilo o zabrání Sachalinu a Dálného Východu. K tomu potřebovalo předmostí pro expansi na asijské pevnině. Takovým předmostím mohla být Korea, která zaujímala výhodné postavení pro vpád do Mandžuska a která zároveň měla sloužit jako předmostí proti Rusku. Roku 1894 došlo mezi Čínou a Japonském k válce o Koreu. Čínská armáda a loďstvo byly rozbity. Při uzavření tzv. šimosecké dohody si Japonsko od Číny vyžádalo Formosu (dnešní Tchajwan), Pescadorské ostrovy, Liao-tungský poloostrov s pevností Port Artur a uznání „nezávislosti“ Koreje. Když Japonsko nadiktovalo Číně podmínky smlouvy, rozhodla se carská vláda, že zasáhne a nepřipustí, aby Japonsko vstoupilo na asijskou pevninu. K tomu si carská vláda zajistila podporu Francie a Německa. Změna šimosecké dohody by se bývala hodila i Anglii, ale Anglie se začala tvářit jako přítel Japonska, protože počítala, že vyprovokuje Japonsko k válce proti Rusku, a že se protivníci válkou vyčerpají a Anglie si pojistí své zájmy proti soupeřům na Dálném Východě. Když se Mikuláš II. rozhodoval pro válku, počítal, že jí upevní

¹ Čepelková, A. rozhovor autorky práce, 18. 11. 2014

*politickou situaci uvnitř země a odvrátí blížící se revoluční bouři. Ale politické plány a úmysly daleko předběhly jeho vojenskou připravenost k válce. Bylo třeba ještě několika let ke splnění důležitých strategických úkolů: dobudování pevnosti Port Arturu a ve Vladivostoku, doplnění tichomořského loďstva novými obrněnci, dobudování železničních tratí Petrohrad-Vladivostok a Port Artur-Charbin a zvýšení jejich provozní kapacity.*²

Jako zajatec dobře poznal Rusko a tamější poměry. Byl v Tambovské gubernii, v Rjazaňské, v Zabajkalsku a všude viděl totéž, nespokojenost lidu, utrpení a hněv. Nejdůležitější pro něj byl pobyt v Charbině. Je to město, které leží na pravém břehu řeky Sungary v Mandžusku, kde žili Číňané, Japonci, Korejci a Rusové. Svě vzpomínky na zajetí, svatbu a revoluci popsal v knize „Básníková svatba“. (Ivanov, M. Na Besedě u Františka Kubky (60let), Květy č. 4, 1954. č. 9, str. 7.)

„Po návratu z Ruska jsem dostudoval, udělal doktorát a začal dělat novinářství. Byl jsem zaměstnán v „Prager Presse“, který jako jeden z mála listů přinášel seriózní články o Sovětském svazu, jeho kultuře a vůbec celém tamějším životě. A znovu jsem začal psát básně, vzpomínkové prózy a studie. Jako novinář jsem projezdil Evropu, byl jsem v Ženevě při zasedání Společnosti národů, v Paříži, v Londýně, v Římě, Polsku, Skandinávii, a dělal jsem interview s významnými tehdejšími politiky, vědci i umělci. Byla to léta učení a poznávání. (Ivanov, M. Na Besedě u Františka Kubky (60let), Květy č. 4, 1954. č. 9, str. 7.)

Podle informací jeho dcery Anny pokračoval *po návratu do Prahy v práci v YMCE, kde vykonával funkci tajemníka. Dva roky pracoval v Olomouci. Od roku 1923 pracoval v Prager Presse, což byl pražský německý deník, vydávaný v letech 1921-1938, v nakladatelství Orbis, jako neoficiální tribuna československé vlády, zejména Ministerstvem, zahraničních věcí. Jeho hlavním posláním bylo informovat cizinu o československé zahraniční politice, i o vnitropolitickém hospodaření a kulturním životě Československé republiky.* (Fialová, 2016 nestránkováno).

² Dostupné z: http://www.valka.cz/10426-Rusko-japonska-valka-1904-05-dil-1-?utm_source=valka_cz&utm_medium=article&utm_campaign=similar [6. 12. 2016]

1.1 František Kubka a T. G. Masaryk

Poprvé František Kubka slyšel o Masarykovi od svého dědečka. Jeho dědeček dostával starší výtisky Světozoru, Zlaté Prahy, Humoristických listů a Šípů, což byly satirické týdeníky. Právě díky tomuto listu Kubka Masaryka poznal, ale pouze jen v karikatuře. Dědeček navíc Masaryka neměl příliš rád, myslel si o něm a považoval jej za Hilsnerova patrona. Přesto celá jeho rodina nevěděla, na kterou stranu se v tzv. hilsneriádě přiklonit. Ve snaze Kubkova otce bylo, dívat se na celý problém objektivně, i přes jeho roli neustranného úředníka. Pozitivnější a jasnější pohled na Masaryka objevil Kubka až na gymnáziu. Tam učitel dr. Kašík, což byl mimo jiné Masarykův stoupenec, zprostředkoval žákům právě jeho myšlenky a učil je porozumět jim. (Kubka 1969: 8 -10).

Během svých studií na univerzitě František Kubka navštívil přednášky T. G. Masaryka. Ten již v té době nepřednášel, ale věnoval se pouze politice. Na jaře roku 1913 se naskytl možnost, kdy se František Kubka mohl jít podívat na veřejnou politickou schůzi, kde mohl vnímat myšlenky T. G. Masaryka. Ten se právě toho času vrátil ze Srbska, kde probíhala balkánská válka. Z projevu si Kubka až tolik nezapamatoval, protože mu zcela nerozuměl, ale zaujalo jej Masarykovo charisma. Co si ale odnesl, byl zážitek z jeho řečnického projevu a vzhledu. Masaryk se mu zdál jako energetická, zkušená, vášnivá, ale na druhou stranu i zdrženlivá osoba. Měl však z něj velmi dobrý pocit. (Kubka 1969: 12 - 14). Toto byl okamžik, od kterého začal Kubka o Masarykovi velmi často přemýšlet. Nadchl jej natolik, že si postupně přečetl všechny jeho spisy, které napsal. Velmi si jej vážil jako člověka a osobnost, ale také si byl vědom, že je to velký člověk, který se vyznačuje ohromným vzděláním, světovým rozhledem, filosofií a filosofickým rozumem, ale také jistou neohrožeností. Tohle byla přesně ta vlastnost, které si na něm obzvláště vážil a cenil. V jeho mysli došlo i k zajímavému posunku, a to k tomu, že porovnával Masaryka se svými rodiči. Jeho rodiče byli spíše konzervativní, obávali se jakýchkoliv změn, případných převratů či revolucí. Ale také měli strach z proletářů. Velmi byli pyšní a cenili si úřednické místo.

Pro Františka Kubku byl Tomáš Garrigue Masaryk velkou autoritou, a to i za předpokladu, že ne vždy s ním a jeho myšlenkami zcela souhlasil a nelíbily se mu některé jeho názory a postoje. Např. ne zcela pochopil Masarykovo lpění na filosofickém idealismu, který ho vedl k odmítání marxismu. (Kubka 1969: 16 - 18). „*Masaryk byl především sociolog, státník, politik, filozof a pedagog, první prezident Československé republiky. Za svoje zásluhy o stát mu parlamentem byl udělen titul „Prezident Osvoboditel“.* Mimo jiné byl celkem

sedmnáctkrát navržen na udělení Nobelovi cenu míru. Roku 1890 vstoupil s přáteli do politické strany, která nesla název Mladočeská strana. V následujícím roce byl zvolen poslancem Říšské rady. Snažil se hájit větší autonomii českých zemí, zájmy jihoslovanských národů. V roce 1893 se vzdal svého politického mandátu, z důvodu sporů s radikálním vedením strany. Ve snaze kultivovat české politické myšlení se Masaryk začal zabývat dějinami. V roce 1899 vystoupil se svým požadavkem na revizi procesu s Hilsnerem (tzv. hilsneriáda) a proti antisemitským pověrám. Roku 1900 založil Českou stranu pokrokovou, za niž byl v letech 1907 a 1911 znovu zvolen říšským poslancem, také jediným. Od roku 1913 vydával v němčině své nejrozsáhlejší a nejslavnější dílo „Rusko a Evropa“. V tomto svém díle čerpal ze svých poznatků a zkušené získané za svého dlouhodobého studia a četných návštěv v Rusku. Informace o tom, že byla vyhlášena první světová válka, jej zastihla v červenci roku 1914, kdy toho času čerpal svou dovolenou v saském Bad Schandau. Byl svědkem, jak Němci rukují s nadšením a "spořádaně". Toto chování u Čechů nepozoroval. Po špatných zkušenostech, které získal s Rakouskou vládou a také zahraniční politikou z Říšské rady, Masaryk opustil svůj původní názor. Tento názor tkvěl v tom, že by Rakousko-Uhersko bylo možné reformovat do moderní federace, konkrétně do svazku autonomních zemí. Současně začal uvažovat a připravovat nezávislost národů a vystoupení českého národa ze svazku Rakouska-Uherska. Ve své knize „Nová Evropa: Stanovisko slovanské“, kterou vydal, ospravedlňoval boj proti monarchii. Ale nejen to, ale také nutnost lepšího státoprávního uspořádání ve východní Evropě, čímž chtěl navázat na tradici úvah o možném uspořádání Evropy jako o federaci demokratických států. O 50 let později od tohoto vyřčeného názoru, na to navázali zakladatelé Evropské unie. Mezi další Masarykovi teze patřilo i odmítání marxismu. V této době ovšem Kubka ještě marxismus neznal, nevěnoval se mu, a proto mu příliš nerozuměl.“ (Fialová 2016, nestránkováno).

Poté, co odjel na frontu, se o Masaryka ani o politiku nezajímal, nevěnoval se a ani o ní nepřemýšlel. Během války na takové myšlenky neměl čas ani informace. Přesto se dozvěděl o Masarykově odjezdu do ciziny, ale neměl podrobnější zprávy a informace o tom, proč odjel, kde pobývá a co tam dělá. Jediné noviny, které se občas mohly dostat do rukou vojákům, byl deník Národní politika. V tomto deníku však bylo možné jen nalézt články a informace, které zdůrazňovaly pouze věrnost monarchii.(Kubka 1969: 25).

I přes cenzuru článků a jistých informací, se později dozvídá zprávy o dění ve světě, ale také o sporu Masaryka s Ruskem. Tyto novinky z politického života byly otisknuty v novinách Čechoslovák, které byly vydávány v ruském Petrohradě. Důvodem sporu

Masaryka a Ruského carství bylo především vystoupení Ruska z války, rozpory mezi československými vojáky, z nichž někteří se rozhodli přejít na druhou stranu, tedy na stranu revoluce. Tomáš Garrigue Masaryk kritizoval Rusko, což se Kubkovi příliš nelíbilo. Věc, která se mu nelíbila a dá se říci, že snad i vadila, byla, že Masaryk se zajímal a znal pouze významné ruské osobnosti, jako byli státníci či filosofové, ale nezajímal ho lid jako takový. V tomto ohledu se velmi lišily jejich společné názory na Velkou říjnovou socialistickou revoluci, která byla společností označována za bolševický převrat, ale Kubka jej takhle nechápal. (Kubka 1969: 35 – 37).

Po skončení války začal František Kubka chodit na páteční setkání k bratrům Čapkovým, kde se pravidelně potkával právě s Masarykem osobně. Z jeho vzpomínek lze vyčíst, že v přítomnosti prezidenta nebyla součástí uvolněná, přátelská a demokratická atmosféra. Všichni účastníci byli jeho osobou tak trochu spoutáni, nehovořili o tom, o čem chtěli, a vše bylo v řízení Karla Čapka. Nejčastějším řečníkem těchto setkání byl právě samotný Masaryk. Ve svých projevech se věnoval především politice a aktuální politické situaci a svým názorům. Právě tento postoj se Kubkovi příliš nelíbil. Kubkovi se zcela nezamlouvaly Masarykovi protimarxistické názory, kdy sám Masaryk považoval marxismus za jedno krátkodobé dekadentní období v historii. Paradoxně byl nadšen z Masarykova předvolebního projevu, který se uskutečnil v roce 1925 na téma, politické strany a situace v republice. (Kubka 1969: 49 – 56).

Názory, za kterými mi stál František Kubka a T. G. Masaryk, se rozcházely čím dál více. Masarykovi zazlíval, že se dívá na Rusko až moc kriticky a chyby, které viděl např. na Anglii, Francii či Americe mu až tolik nevadily. (Kubka 1969: 72 – 75). I přes rozpor v názorech si stále Masaryka vážil, uznával jej jako silnou osobnost, autoritu a velkého filosofa. Velmi jej zaujala jedna jeho myšlenka, kdy tvrdil, že národ musí být něčím větším a vyšším než jen jazykovým a pracovním kolektivem. Také oceňoval jeho publicistické schopnosti. (Kubka 1969:85). Opět si vzal do rukou celé Masarykovo dílo. Během svého mládí se spíše zabýval myšlenkami, jenž byly v něm obsažené, ale forma jej nudila. Naopak v dospělosti pak obdivoval jeho stručnost a slohovou jasnost, která byla velmi zřetelná. Poté, co Masaryk zemřel, jej Kubka oslavoval tím, co nejlépe uměl, tedy literárně. Svůj hold mu skládal ve svých vzpomínkových knihách. Masaryk neměl rád a neuznával velké pomníky a kult, ale vždy tvrdil, že republika to potřebuje. Měl to být pro stát jako symbol lidskosti, demokracie a svobody. Stále jej považoval za člověka jasnozřivého, bojovného, čestného, ale také

pokrokového, který od počátku prosazoval své myšlenky a vždy si za nimi stál. (Kubka: 1969:82 – 107).

„Přes skutečnost, že se František Kubka s T. G. Masarykem u Čapků vídal poměrně často a byl dokonce spolu s několika dalšími kmenovými pátečníky vybrán a pozván na zámek v Lánech, kde se prezident snažil na ně politicky působit, přímo spolu hovořili jen jednou. František Kubka si také nesmírně vážil i syna našeho prezidenta, Jana Masaryka. Jak u jeho otce, tak i u něj velmi obdivoval jeho znalosti, přehled, diplomatické schopnosti, ale také dovednosti. Jeho předčasnou smrt vždy považoval za podivnou a nepřírozenou. Nikdy nepochopil, proč to udělal. Sám odsuzoval a nechápal lidi, kteří spáchali sebevraždu.“ (Fialová, 2016 nestránkováno).

1.2 František Kubka a pátečníci

„O bratrech Čapkových, Josefu a Karlovi, se dovídal od MUDr. Miroslava Marhouta. S ním se seznámil za pobytu v Rusku v roce 1919.“ (Fialová 2016, nestránkováno). Po návratu domů, do Československa, často slýchal o slavných premiérách jejich divadelních her. První hru, kterou viděl, byla Věc Makropulos. (Kubka, F.:1959:18).

Ve 20. letech, kdy pracoval pro Prager Presse, se začal kromě literární činnosti angažovat i v politice. Osobně se František Kubka poznal s Karlem a Josefem Čapkovými v roce 1924. K setkání došlo u nich ve vile na jednom z pátečních setkání, kam jej přivedl některý z legionářů, ale dodnes se zcela jistě neví, zda to byl Josef Kopta, František Langer nebo Arné Laurin. Tuto informaci údajně sám František Kubka zapomněl. (Kubka, F.: 1969:47 – 48). *„Na pátky k Čapkovým chodil Kubka velmi rád a stejně rád na ně i vzpomínal. Tyto schůzky pro něj představovaly jediný styk s neredakčním světem. Seznamoval se tam a potkával s mnoha zajímavými lidmi, kterých si velice vážil. Na tato setkání nechodili jen spisovatelé, ale i právníci, lingvisté, lékaři, historici, profesori, ekonomové, novináři či nakladatelé. Nebyla to žádná literární skupina, spisovatelé tvořili mezi pátečníky menšinu.“* (Fialová 2016, nestránkováno). Literatura na těchto setkáních však nebyla stěžejním tématem rozhovorů. Většinou se zde hovořilo o různých věcech, řešily se aktuální problémy. Pokud zde byl přítomen i Tomáš Garrigue Masaryk, většinou mluvil on a to o politické situaci. Kubka velmi rád vzpomínal na uvolněnou atmosféru a popíjení slivovice, při kterém se vyprávěly vtipy, které pak Karel Čapek psal do Lidových novin. (Kubka 1969:85).

„Měl velmi blízko k Vladislavovi Vančurovi a Josefovi Čapkovi, kam za ním chodili na Zbraslav, až do jeho zatčení a popravy během heydrichiády, za paní Jarmilou Čapkovou a dcerou Alenou jsem s maminkou chodila na návštěvy i během války, kdy už byl Josef v koncentračním táboře Buchenwald.“ (Fialová, 2016 nestránkováno).

Prožívali se ženou šťastné období, které vyvrcholilo narozením syna Jiřího, dne 9. 12. 1924. Tento rok byl pro Františka Kubku úspěšný i po pracovní stránce, vydal knihu studií a překladů Básníci revolučního Ruska, také soubor šesti próz s názvem Fu, které těží z exotických východoasijských prostředí. Tento soubor je založen na zajímavě řešeném příběhu, v němž je obvykle prezentována tragika lásky a smrt. V roce 1926 pak Dobrovský a Rusko. V této době se zabýval myšlenkou na habilitaci. František Kubka se seznámil se šéfredaktorem Arnem Laurinem, který mu nabídl v roce 1927 redaktorské místo.

1.3 František Kubka a Edvard Beneš

„Když jsem koncem dubna maširoval s píseckým pěším plukem č. 11 „Bruskou branou ven“ na karpatskou frontu nevěděl jsem o dr. Edvardu Benešovi skoro nic. Přednášky nového docenta sociologie na české univerzitě v Praze jsem si zapsat nedal, protože mi pro něj pro samou germanistiku a slavistiku, dějiny filosofie a pedagogiky nezbyval čas. (Kubka, F. 1969:111 – 112). Nezbytnost zajistit svou existenci přinutila Františka Kubku přerušit svou prozaickou práci na 10 let. Novinářské povolání mu zabíralo veškerý čas, na druhé straně ovšem přispělo k rozšíření jeho znalostí, k jeho profesi patřilo seznámit se a denně se setkávat s významnými kulturními a politickými osobnostmi tehdejší západní i východní Evropy. Průběžně také navštěvoval cizí země (Polsko, SSSR, Francie, Itálie, Španělsko, Anglie a jiné) a dobrá znalost těchto zemí mu umožnila přesvědčivě vylíčit atmosféru a způsob života různých národů vyjádřit věrohodnost. V roce 1937 byl povolán jako vládní komisař na Ministerstvo zahraničí.“ (Mourková, J. 1981: 377-389).

Do roku 1916 nevěděl František Kubka o Edvardu Benešovi v podstatě nic. Postupně se informace o něm dovídal od svých kamarádů. České noviny, které fungovaly v Rusku, o něm začaly psát jako o pravé ruce Masarykovy diplomacie. (Kubka, F. 1969: 111 – 112).

Jelikož Edvard Beneš velice často pobýval v cizině, nebylo snadné se s ním setkat. Kubka ho občas viděl u bratrů Čapkových. Veškeré informace o něm byly z dostupných zdrojů, poprvé se s ním osobně setkal právě až u bratrů Čapkových. František Kubka si nebyl zcela jistý, kdy ho viděl poprvé, ale zato si velmi dobře pamatoval, jak uměl hovořit, velmi obsírně o všem, co bylo v jejich době velmi aktuální. Jeho mluva byla smělá a měl tendenci

každého poučovat. Beneš se u Čapků moc nebavil, spíše však pracoval. (Kubka, F.: 1969: 121). Kubka ho považoval za dobrého státníka, který byl na mnoha místech, dovedl předvídat situace, nikdy se nenechal unést hněvem, nereagoval na urážky. Velice dobře znal dějiny Evropy a světa, udržoval dobré styky s těmi, které potřeboval, ale nikdy nikomu nepodlézal a nelichotil a hlavně se snažil o udržení celistvosti a rozvoj naší republiky. (Kubka, F. 1969: 123).

Po nástupu do společnosti Prager Presse, která korespondovala pod Ministerstvo zahraničí, se stal Kubka nepřímým Benešovým podřízeným. Beneš byl ministrem zahraničí. Z této doby, kdy pracoval pod jeho vedením, na něj vzpomíná jako na člověka, který dokázal sám něco napsat, i když jen občas, ale nikdy netrval na tom, aby byl prosazován jak autor. O tématech, o kterých Edvard Beneš psal, mohl František Kubka s ním bez jakýchkoliv problémů hovořit, ba dokonce jej i přesvědčit o potřebě některých úprav v jeho textu. (Kubka, F 1969:127 – 129).

Po té, co byl Edvard Beneš zvolen hlavou státu tehdejšího Československa, s ním František Kubka soucítit. Bylo mu velmi líto, za jakých časů a v jaké situaci zemi přebírá. Na druhou stranu jej velmi obdivoval za to, že se stále snažil pracovat na záchraně věci, která se i přes velký boj a snahu zachránit nedala. O záchranu samostatnosti a svrchovanosti státu. Edvard Beneš si tuto situaci velmi dobře uvědomoval.

Před válkou viděl Kubka Beneše naposled 4. října 1938. Kubka vzpomíná, že v této době byl Beneš na pokraji zhroucení. V té době se viděli jen chvíli a téma jejich téměř posledního rozhovoru v sobě skrývala jen slova útěchy. Dne 8. října Beneš abdikoval. Na konci měsíce odjel do exilu do Londýna. (Kubka, F. 1969: 188 – 190). Během války Kubka poslouchal londýnské proslovy, které na něj působily velmi pozitivně. Na těchto projevech měl co oceňovat. Ať již lidský profil, hrdost, mužnost, dojímavost, nebo citlivost, ale také, a možná snad i především, literární stránku. (Kubka, F.: 1969:193).

Na jaře kritického roku 1939 dostal Kubka od divadelníka Jaroslava Kvapila informaci, že Němci vyslali česky mluvícího vraha do USA. František Kubka prostřednictvím vyslance Čínské republiky Edvarda Beneše stihl včas varovat, čímž mu možná zachránil život. (Kubka, F. 1969:199 – 200). Naposledy se s Edvardem Benešem viděli dne 24. dubna 1948, když k němu přivedl bulharskou delegaci. (Kubka, F. 1969:224).

1.4 František Kubka na ministerstvu zahraničních věcí

Na Ministerstvo zahraničních věcí Československé republiky nastoupil František Kubka v roce 1937 jako zaměstnanec tiskového odboru. Měl velké množství práce, zejména co se týkalo zařizování u příležitosti státního pohřbu T. G. Masaryka. Byla to situace a smutná událost, kdy přijeli zahraniční novináři. Právě Kubka musel být neustále v pohotovosti, být jim vždy k dispozici a odpovídat na jejich všelijaké otázky. Ty se týkaly především vztahu Československa k Německu, případného anšlusu Rakouska Německem, ale také problému sudetských Němců v případě války s Německem, smluv Československa se Sovětským svazem atd. (Kubka 1969:155 – 156).

Po anšlusu Rakouska, který se uskutečnil dne 14. 3. 1938, za Kubkou přijel novinář britského listu Daily Mail. Anglický novinář, který byl velkým obdivovatelem Hitlera. Současně zastával anglický politický názor, který se později zhmotnil v podpisu Mnichovské dohody. Zároveň od tohoto setkání očekával, že se prostřednictvím Františka Kubky dostane k Edvardu Benešovi. Kubka byl pravděpodobně při tomto setkání velmi prozíravý, proto se k němu stavěl odmítavě, což mělo za následek, že jej k prezidentovi nepustil. Udělal však opačný krok. Pozval ho na večeři, kde se od něj dozvěděl, proč vlastně přijel. Důvodem bylo, aby Edvard Beneš dal Německu Němce i s územím, na kterém žijí. Domníval se, že prý je Československo utiskuje a území si drží neprávem a násilím. Pokud se tak v blízké době nestane, Hitler prý vše do deseti neděl zničí. Kubka po tomto rozhovoru napsal Benešovi zprávu s informacemi, které se od britského novináře dozvěděl. Ta byla později přeložena do angličtiny a publikována. Přesně za deset neděl, dne 20. 5. 1938 vyhlásilo Československo první částečnou mobilizaci. (Kubka 1969:158 – 162).

Novinářů, kteří k nám přijížděli z podobných důvodů, jako tento britský žurnalista a kladli velmi podobné nebo až stejné otázky, bylo velké množství. Pro Františka Kubku to byla velmi obtížná a příjemná práce. V říjnu za ním přišel Brit Astor s nabídkou, kterou Kubka vůbec neočekával, a to s finanční pomoci pro stát. To Kubku natolik rozzlobilo, že Astora vyhodil. Dne 15. 3. 1939 bylo ministerstvo zrušeno, díky čemuž se František Kubka musel vystěhovat ze služebního bytu. (Kubka 1969:187 – 188).

1.5 František Kubka za 2. světové války

„Otec pracoval od roku 1937-1938 na Ministerstvu zahraničních věcí, byl jmenován velvyslanceckým radou na ambasádu do Londýna, bohužel kvůli Mnichovu jsme do Londýna neodjeli. Za okupace Ministerstvo zahraničí neexistovalo.“ (Fialová, 2016 nestránkováno).

„Mnichovskou krizi jsem prožil přímo ve středu událostí. Napíši proto román „Mnichov“ jako pokračování „Básníkovy svatby“ – ale chci se vrátit do minulosti. Když se Nacistům v Berlíně nepodařilo usvědčit mne z atentátu na Hitlera, propustili mne.“³ „Začal jsem zase po dlouhých letech dělat beletrii. Byla to těžká doba. Chtěli udusit naši kulturu, vymazat slavnou historii, otrávit svým jedem náš lid. A pak jsem psal historické novely, povídky, které měly povzbuzovat čtenáře, seznamovat je s naší minulostí a posilovat je v jejich lásce k vlasti.“ „Po roce 1945 jsem odešel jako vyslanec do Bulharska. Bylo to pro mne i další tvorbu významné údobí. Tady jsem se totiž ostatně setkal s Jiřím Dimitrovem, hovořil s ním, diskutoval o různých problémech, vzpomínal na společnou celu v berlínském vězení – a zase psal: dokončil jsem tu svůj román „Palečkův úsměv a pláč“ a napsal knihy „Bulharský deník i Černomořské večery“. Ty znamenaly v mé tvorbě už první pokus o socialistický realismus, o vědomou stranickost a tendenčnost. Nu, a pak jsem se vrátil do Prahy a stále píšu.“ (Ivanov, M. Na Besedě u Františka Kubky (60let), Květy č. 4, 1954, č. 9, str. 7).

Za války ztratil Kubka většinu svých nejlepších přátel. Karel Čapek zemřel o Vánocích v roce 1938, František Langer odjel do Anglie, Josef Čapek a Přikryl byli zatčeni gestapem a posláni do koncentračního tábora v Buchenwaldu, kde našli smrt. V koncentračním táboře zemřel i Karel Poláček, Vladislav Vančura a Jaromír Šámal byli popraveni v období heydrichiády. (Kubka 1969:209). Ze všech jeho přátel mu zůstal naživu pouze Jaroslav Bouček. Společně s ním udržoval kontakty s pracovníky sovětského generálního konzulátu. Těm předávali informace, které byly potřebné pro Moskvu. Tuto spolupráci však přerušilo vyhlášení války mezi Německem a Ruskem. To mělo také za následek, že tito dva pracovníci měli být zlikvidováni gestapem. (Kubka 1969:209 – 212).

Po atentátu na Hitlera dne 8. 11. 1939 byl Kubka vězněn a vyslýchán. K tomu došlo dne 13. 11. 1939. K ničemu se však nepřiznal. Veškeré metody, které na něj používali, tedy psychické a fyzické týrání, společně se všemi vzpomínkami z této doby, popsal v pátém dílu ságy Veliké století, konkrétně v části Sto dvacet dní. Na jaře roku 1940 byl z berlínského vězení propuštěn a pod dohledem gestapa pak žil v Praze. (Kubka 1969:204 – 207). Po atentátu na Hitlera dne 8. 11. 1939 se stal i Kubka jedním z podezřelých z tohoto činu. Na

³ Pozn. Zatkli jej v den narození jeho dcery v roce 1939 a byl vězněn zhruba 6 měsíců v berlínském vězení.

udání svého bývalého kolegy, byl 13. listopadu zatčen, následně odvezen, vyslýchán a půl roku vězněn v berlínském vězení.“ *Nikdy nám neřekli proč, zkrátka všichni byli nepřátelé říše. Nikdy mu taky neřekli, proč ho pustili*“. (Fialová 2016, nestránkováno)

K ničemu se však nepřiznal. Veškeré metody, které na něj používali, tedy psychické a fyzické týrání, společně se všemi vzpomínkami z této doby, popsal v pátém dílu ságy Veliké století, konkrétně v části Sto dvacet dní. Na jaře roku 1940 byl z berlínského vězení propuštěn a pod dohledem gestapa pak žil v Praze. (Kubka 1969:204 – 207).

Do konce války pak byl zaměstnán na Ministerstvu školství, kde především překládal dokumenty do němčiny. Tato práce ho moc nebavila, a proto se opět začal věnovat psaní. Během druhé světové války psal další díla, jako je např. Skythský jezdec z roku 1941, Pražské nokturno z roku 1943 a Karlštejnské vigilie z roku 1944, kdy se snažil upínat k historii Československa, do doby, kdy České země byly ve velkém rozkvětu. Těmito knihami se snažil přinést radost a potěšení svým čtenářům. Podařilo se mu je vydat i přes velkou německou cenzuru. Události z válečných let a své vlastní osudy popsal v oddílech Velikého století - Cizí město a Vítr z hlubin, který vyšel k roku 1954. (Kubka 1969:206).

Po válce se stal Kubka přednostou odboru na Ministerstvu informací. „*Dne 11. listopadu 1945 jsem byl nečekaně navržen na československého velvyslance v Bulharsku. Neodmítl jsem, proti svému lepšímu přesvědčení. 1. prosince převzal mé místo v informacích dr. Adolf Hoffmeister, který se vrátil z Ameriky. Až před Velikonocemi roku 1946 odvezl mne, mou rodinu a členy budoucí delegace na zvláštní vlak do Sofie. V létě 1947 jsem strávil krátkou dovolenou v Praze. Mou povinností bylo navštívit ministra zahraničních věcí Jana Masaryka a prezidenta republiky. Navštívil jsem i předsedu vlády Klementa Gottwalda. Dne 19. dubna v poledne vjel zvláštní vlak s bulharskou delegací do Prahy k podpisu o přátelství a vzájemné pomoci, „kdyby Německo a jeho případní spojenci obnovili válečný tlak na východ“.* V den podpisu smlouvy, 23. dubna v Praze mi odevzdal Dimitrov bulharský Řád 9. září první třídy. A současně mi bylo ministrem Clementisem sděleno, že můj úkol v Bulharsku je naplněn a že se vrátím do Prahy. Den na to jsme jeli s Dimitrovem a Klementem Gottwaldem do Sezimova Ústí na návštěvu k nemocnému prezidentu Benešovi. A tady to bylo naposled, co jsem Beneše viděl. 1. září 1948 jsem se definitivně vrátil do Prahy.“ (Kubka 1969:224-226).

Po návratu do vlasti, kdy se ze všech velvyslanců vrátili pouze dva, byl podezřelý, zda nebyl získaný pro spolupráci. (Fialová 2016, nestránkováno). „byl odejit“ z diplomatických služeb na tzv. tvůrčí dovolenou. V této době se opět začal naplno věnovat pouze literární

činnosti, která trvala bezmála 21 let. (Kubka 1969:215 – 216). Dle slov jeho dcery později litoval svého rozhodnutí, že se po práci velvyslance v Bulharsku s rodinou vrátil zpět do Československa. František Kubka zemřel 7. 1. 1969 v Praze v kruhu svých blízkých. (Fialová 2016, nestránkováno).

2 Dílo

2.1 František Kubka a literatura

Dílo Františka Kubky je velmi obsáhlé, neboť jeho literární tvorba trvala bezmála 55 let. Svou literární tvorbu začal již před první světovou válkou. Jeho prvotinou byla sbírka milostné a přírodní lyriky *Slunovrat* z roku 1914. Po návratu z války do Prahy v roce 1921, kdy byl plný zážitků, se pokusil své zkušenosti ze zajetí, z pobytu v Rusku i na Dálném východě, ztvárnit ve svých povídkách *Sedmero zastavení*, *Dvojníci* a *sny*, *Fu* či *Barvy východu*. V těchto prózách se snažil o realistický detail. Tato dílka mají literárněhistorickou i dokumentární hodnotu. Svou tvorbou ve 20. letech měl blízko ke Karlu Čapkovi a Františku Langrovi. (Mourková1980:7-8).

Již od raného dětství ve Františkovi jeho rodiče pěstovali vztah k literatuře, ke kultuře a umění. Matka mu často zpívala české písničky, četla bajky a povídky a recitovala básně. (Kubka 1969:12). To, co Kubku ovšem ovlivnilo nejsilněji, nebyly romány, bajky ani povídky, ale pohádky. S prvními příběhy pohádkového rázu se setkal prostřednictvím jejich sluzky Mařenky. Rodiče pro pohádky neměli porozumění, nepřipadali jim vhodné. „*Maminka pohádky vyprávět neuměla. Byla bytostí vysloveně lyrickou a zpívala mi proto raději starodávné a dojmavé písně. Otec také nikdy pohádky nevyprávěl. Byl, čtenář Zolív, skeptik a muž uctívající pravdu a nic než pravdu. Neměl pochopení pro rusalky a víly, rytíře a princezny, kromě v případech, kdy se vyskytovaly ve Wagnerových operách.*“ (Kubka 1963:11). František Kubka pokládal pohádkový svět za krásnější a mnohem dokonalejší než jaký byl ten opravdový. Díky tomuto jeho předpokladu si postupem času začal vymýšlet vlastní pohádkové příběhy. Ve svých pohádkách se poté snažil změnit reálný svět v ten pohádkový. Hlavním rysem jeho pohádek bylo propůjčování nadpřirozených schopností a vlastností reálným postavám. „*Pamatuji si, že jsem o Červené Karkulce poprvé slyšel z přečistých úst Mařenčiných. Také o šípkové Růžence, o Popelce a o Krakonošovi. Ale i pohádky méně známe: O dvanácti měsíčkách, o princezně se zlatou hvězdou na čele, o vděčných zvířátkách a neposlušných kůzlátkách, o Smolíčkovi a hlavně o princovi Bajajovi.*“ (Kubka, 1963:11). Díky této zkušenosti z dětství si vybudoval lásku k pohádkám, která mu zůstala po celý život. K jeho neoblíbenějším a nejmilovanějším pohádkám patřily pohádky Boženy Němcové. Během první světové války, kdy musel narukovat, si je vzal s sebou i na frontu. Poté se k nim opět vrátil za druhé světové války.(Kubka 1963:9 – 15). Pro Kubku bylo

důležité, že se jako dítě naučil poměrně brzy číst, čímž si mohl sám vybírat knihy a číst vše, co chtěl a co se mu líbilo. Rodiče tento jeho zájem o literaturu podporovali a kupovali mu německé knihy, i přesto, že jejich finanční situace nebyla vždy zcela růžová. Proto se někdy uchýlili i k tomu, že knihy pro svého syna kupovali často i na splátky. České knihy si Kubka, se souhlasem svých rodičů, chodil vybírat a kupovat sám. (Kubka 1969:14 - 16). V roce 1903, ve kterém Kubka oslavil své deváté narozeniny, mu otec věnoval dárek v podobě předplatného sešitové vydání Kroniky královské Prahy a obcí sousedních. Díky této Kronice Kubka získal velmi kladný vztah k naší historii, ale také k historii vůbec. *„Kronika královské Prahy mi byla a stala bohatým zdrojem vědění i radosti čtenářské. Otvírá mi na kterémkoli místě a jsem ihned uprostřed veřejného, by světového dění. Praha jak to „Kronika“ soustavně dokazuje, rostla za neustále přílivu a odlivu idejí a činů jako kamenná výspa národa. Všechno, čím se rozechvíval náš zemědíl od raného středověku po naše dny, odrazilo se v historii Prahy, často srdci, jindy křížovatce, ale vždycky účastníci proměn, určivších dnešní podobu světa. Nikdy nebyla městem okrajovým. I v dobách poroby měla svou osobitost a její ovzduší amalgamovalo všechny cizí vlivy.“* (Kubka 1963:43).

Poté, co opustil dětské snění, dětský svět plný fantazie a vkročil do reálného života, svým způsobem stále zůstal dítětem. Snažil se své problémy, strasti a určitou beznaděj vypsát na papír. Tohle jeho „vypsání“ je dnes jedním z našich národních pokladů. A pokud ne národních, tak alespoň pro náš literární svět. V současné době je málo z těch, kteří jeho jméno znají, ale přesně tohle byl jeden z mých cílů pro tuto práci. Přiblížit jeho tvorbu více čtenářům.

Ve třicátých letech se Kubka na celých deset let odmlčel. V té době pracoval jako zahraniční redaktor Prager Presse. Tato práce mu umožnila setkání s různými významnými osobnostmi z politického i kulturního prostředí Západu i Východu a tím i poznamenala jeho další tvůrčí činnost. Novinářská práce ho orientovala jen na práci novinářského charakteru, věnoval se překladům. Od roku 1937 už pracoval František Kubka na ministerstvu zahraničí, za války potom na ministerstvu školství.

V prvních letech 2. světové války se František Kubka ve svých povídkách vracel k pokusům o „obrodu“ renesanční novelistiky, kterou přinášel novoklasicismus, což je *umělecký směr konce 19. a počátku 20. století, který se snažil o navázání na tradici klasického antického umění. Na rozdíl od klasicismu, který je typický pro 17. a 18. století, představuje novoklasicismus soubor různorodých snah o renesanci literatury a umění ze zdrojů klasické tradice, ale také o její nové využití. Ve 2. polovině 19. století se začaly objevovat tzv.*

reminiscence na klasicismus, který byl patrný především v dílech A. Feuerbacha a A. Hildebranda. Další výrazné návraty ke klasicismu a klasické tradici opět vznikaly začátkem 20. století, především v architektuře. Mezi hlavní představitele patřili J. M. Olbrich, A. Perret, P. Behrens. Po 1. světové válce se prosazovalo novoklasicistické malířské hnutí, které reagovalo na kubismus, např. Pablo Picasso a jeho ingresovské období. V letech 1918 – 1925 byl novoklasicismus rozšířen po celé Evropě. V českém umění jej představovali R. Kremlička, A. Procházka a další. Poté, co se neoklasicismus objevil nejen v umění, ale také v literatuře, začal tyto prvky do své tvorby zahrnovat i v té české např. O. Theer nebo F. Langer, O. Fischer, bratři Čapkové, kteří ji umístili na počátky své tvorby. (dostupné z: <http://www.cojeco.cz>, 4. 12. 2016). Obnovuje téma zápasu člověka s osudem. Hrdinové povídek jsou lidé silní a mocní, kteří symbolizují nutnost a pevnost kladu a řádu.

V průběhu okupace se Kubka naplno vrátil k beletrii a stal se významným tvůrcem historické prózy. Svého mistrovství dosáhl v novelách *Skytský jezdec* z roku 1941, *Pražské nokturmo* z roku 1943 a *Karlštejnské vigilie*, které vyšly v roce 1944. (Vlašín 1974:??). Tato próza je založena na důvtipu, poutavosti, přesnosti a poctivém zpracování. Jednotlivé příběhy této novely jsou řazené do rámcových cyklů podle takzvané boccacciovské povídky. Jedním z hlavních znaků této historické prózy je fabulační umění, které je bohatě rozvinuto do zvoleného příběhu a na pozadí důkladné znalosti dané doby a její atmosféry. „*Kubku k psaní historické prózy vedl zájem o dějiny, filozofické vzdělání a především to, že nechtěl psát o současnosti*“. (Fialová 2016, nestránkováno). Ty se staly dovršením jeho tvůrčího spisovatelského profilu. Kritik a recenzent Václav Stejskal na to reaguje slovy: „...*těžisko dosavadní jeho tvorby spočívalo v drobných historických novelách vyloženě artistního charakteru*“. (Stejskal 1951:908). František Götz (Götz 1961:189-190), Pavla Mourková (Mourková 1986:380) či Milan Blahynka (Blahynka 1965:318) vnímají Kubkovu novelistickou trilogii jako vrchol tvůrčí činnosti.

Po válce napsal ještě několik historických děl, jako byl např. *Palečkův úsměv* z roku 1946 a *Palečkův pláč* z roku 1948, *Říkali mu Ječmínek* z roku 1957 a *Ječmínkův návrat* z roku 1958. Jeho další tvorba byla silně ovlivněna jeho postem velvyslance v Bulharsku, kdy své zážitky sepsal v knize *Bulharský deník* z roku 1949, ve kterých sledoval vývoj Bulharska v letech 1946-1948. Vykreslil profily vedoucích osobností a dal nahlédnout do dějin této země, popisoval zde krajinu i její obyvatele. V roce 1958 vydal ještě jednu knihu s názvem *Z cest*, která byla výběrem z jeho deníkových záznamů z cest západní Evropou a Sovětským svazem z let 1923-1957. („*Dílo Františka Kubky*“. Personální bibliografie, 1960:10-12).

„Po únorovém puči v roce 1948, kdy se k moci dostala Komunistická strana, ne zcela demokratickým způsobem v čele s Klementem Gottwaldem, se v září tohoto roku vrací ze svého diplomatického pobytu v Bulharsku, kdy je nucen odejít z těchto služeb. Od roku 1949 se oficiálně žije jako spisovatel.“ (Fialová, 2016 nestránkováno).

V 50. letech se Kubka obrací k současné politické situaci, aktivně působí i jako publicista na veřejnosti. Staví se do první řady našich spisovatelů, kteří usilovali o socialistický realismus. („Dílo Františka Kubky“. Personální bibliografie, 1960:1). V této době vydává dvě své politicky laděné knihy s názvem Malé povídky pro mistra Trumana (1951) a Picassova holubice (1953). Malé povídky pro mistra Trumana pojednávají o zločinné politice amerických a západoevropských imperialistů, kteří štvou do nové války. V novinách Právo z 16. září 1951, se František Kubka vyjádřil takto:

„Toho dne, kdy mistr Truman na tiskové konferenci ve Washingtonu prohlásil, že se rozmýšlí, nemá-li proti Číně použít atomové pumy, narodila se mi vnučka. Dostali jsme zprávu o jejím narození za časného zimního jitra. V měkkých červánkách na šedivém obzoru vycházelo slunce. Myslel jsem na toto dítě a na všechny děti, které se narodily na světě ve chvíli, kdy se služebník wallstreetských monopolistů rozmýšlel, nemá-li začít s hromadným hubením lidstva. V nehlubších kořenech mnou otrásl hnus a hněv. Byl to nejen hněv dědovský, nýbrž i hněv člověka, který jako statisíce jiných prožil I. Světovou válku, prošel hrůzami Mnichova a německými věznicemi, měl syna na pražských barikádách a viděl hroby sovětských vojáků rozseté po celé půlce Evropy, člověka, jenž po poslední válce spočítal poslední přátele a poznal, že z nich zbylo méně, nežli prstů na jedné ruce. Ostatní pomřeli na šibenících, na střelnici v Kobylisích a v esesáckých lágrech. Z tohoto hněvu vznikly „Malé povídky pro mistra Trumana“. Jsou to povídky politické. Jsou to povídky lidské. Jsou to povídky bojovné a velmi bolestné a někdy i kruté. Bojují za mír, a proto bojují za remilitarizaci Německa, proti propouštění Himmlerových pochopů z kriminálu, proti vyzbrojování tzv. státu atlantického paktu se zřejmým účelem agrese proti Sovětskému svazu a zemím lidových demokracií, k nimž náležíme i my, proti panikaření a válečnému štvání, proti krvavé vojně v Koreji a všem těmto zločinným kejklům, jimž se prohnílý kapitalismus pokoušel udržet při životě. Povídky jsou vesměs připjaty k událostem poslední doby a dokresleny fabulační invencí. Jsou pravdivé, i když na nich obraznost měla značný podíl. Při psaní jsem měl pořád očima čtenáře. Ověřil jsem si mnohé z nich přednesem v dělnických a rolnických shromážděních a některé vnikly ze zkušenosti, jenž jsem získal na besedách s posluchači. Tak např. „Moudrost strýce Kroutila“. Doufám, že svými povídkami jsem

přispěl jako občan k obraně míru u nás i ve světě a jako spisovatel k nalezení nového útvaru menší prozaické formy.“ (Deník Práce, 16. 9. 1951).

Picassova holubice se skládá z 22 povídek, které mobilizují k boji za mír a odhalují pravou tvář nepřátel, soužití národů a zachycuje typické rysy světa socialistického budování. „*Tyto dvě knihy patří k tomu nejlepšímu, co bylo u nás po roce 1945 napsáno.*“ (Rudé právo, 4. 3. 1959, str. 3). Tento názor byl otištěn v dobových novinách, Rudém právu, ze dne 4. 3. 1959, kdy František Kubka slavil své 65. narozeniny. „*Tyto dvě uvedené knihy jsou psané mistrovskou češtinou Františka Kubky a mají děj, i když jsou politicky angažované. Osobně si myslím, že napsal plnohodnotnější díla, jako např. Karlštejnské vigilie (1944) nebo Palečkův úsměv a Palečkův pláč (1948) či Mezi válkami (1969). Tyto knihy dají čtenářům daleko více, protože právě tyto dvě byly poplatné režimu.*“ (Fialová 2016, nestránkováno). Osobně jsem však toho názoru, že tohle bylo napsáno pod tíhou politické moci v Československé republice. Nezastávám názor, že by právě tyto dvě knihy patřily k našim nejlepším, ale že jistě existují díla na vyšší úrovni. Co se týče samotného Františka Kubky, definuji své myšlenky tak, že např. Karlštejnské vigilie nebo Palečkův úsměv a Palečkův pláč dají čtenářovi daleko více, než právě tyto dvě knihy, které byly poplatné režimu. Tento styl psaní však brzy opouští a vrací se zpět k psaní historické prózy. Vzniká několikasvazkový románový cyklus Veliké století, kde se snaží zachytit osudy rodiny Martinů a historické události v letech 1848 – 1948. V roce 1957 vychází dvojdílný román pod názvem, Říkali mu Ječmínek a Ječmínekův návrat, kde ztvárnil dobu Bílé hory a Třicetiletou válku.

V posledních letech svého života se Kubka věnoval tvorbě knih vzpomínkových (Setkání s knihami, Na vlastní oči, Tváře západu), v nichž se setkáváme s přáteli, básníky, spisovateli, osobnostmi uměleckého i politického světa z období mezi světovými válkami. (Mourková 1980:12).

3 Karlštejnské vigilie

3.1 Historická próza

„Za historickou prózu je považována literatura, jejíž příběh autor osobně neprožil, ale informace o něm zná pouze zprostředkovaně. Důležitá je míra vzdálenosti autora od popisované doby, nikoliv čtenáře, protože čtenářova zkušenost není v díle nijak obsažena. Historická literatura je psána slohem a jazykem autorovy přítomnosti.“ (Mocná, D., Peterka, J. a kol., 2004:239 – 240).

Historická literatura není historiografie, fakta a data nemusí odpovídat skutečnosti. Autor historické prózy se nemusí ohlížet na pravdivost událostí, jež popisuje. Přesto si nesmí dovolit úplně vše. Mnohdy je tato literatura vnímána jako zdroj historického poznání a také plní funkci historiografické popularizace. Vzhledem k tradici historické prózy v Čechách se porušení faktické hodnověrnosti všeobecně považuje za překročení určitých norem. Podstatou historické konkrétnosti (věrnosti) je pravdivé a hodnověrné vyobrazení popisované doby a společnosti. K dosažení historické konkrétnosti je zapotřebí, aby byl historický (typický pro svou dobu) hlavně ústřední konflikt (Dokoupil, B. 1987:26-37).

3.2 Historická próza v české literatuře

Historická próza měla vždy v české literatuře významné postavení. V porovnání s jinými, hlavně velkými evropskými literaturami byla její existence mnohem důležitější (Pfeffer, V. 1990:4). Tato situace byla dána zejména historicko-spoločenskými poměry v 19. století. Tehdy utlačovaný národ potřeboval vzor ve slavné minulosti českých zemí. Historická literatura tak nabyla národně uvědomovací funkce s cílem poučit a povzbudit v lidech národní cítění (Dokoupil, B. 1987:6).

Na vážnosti a důležitosti česká historická próza poněkud ztratila po vzniku samostatné Československé republiky v roce 1918. Svou pozici ovšem získala zpět za druhé světové války, kdy byla přímo ohrožena národní existence (Pfeffer, V. 1990:5).

3.3 Vznik Karlštejnských vigilí

Svou pozornost bych teď věnovala knize Karlštejnské vigilie, které jsou považovány za vrchol novelistické tvorby Františka Kubky.

Z latin. vigilia, označuje zvyk, připravovat se na nějaký svátek nebo mimořádnou událost, která svátku nebo události předchází, bděním v noci na modlitbách. Matkou všech vigilií je vigilie velikonoční. Podle jejího vzoru se rozšířil obyčej připravovat se i na jiné svátky (např. Vánoce a letnice). Vigilie nabývá eschatologického rázu, je chápána ve světle podobenství o pannách (Mt. 25,6) a v duchu výzvy, kterou se Ježíš obrátil apoštolům. (Mt.13,35-36).Pro mši o vigiliích je zpravidla určen zvláštní mešní formulář. (Petrosillo, P. 1998:).

František Kubka byl ideálním představitelem spisovatele, který díky událostem doby, ve které žil, tedy druhé světové války a fašistického ohrožení národní jednoty znovu přiměly k literární činnosti. *„Karlštejnské vigilie“ jsem psal v letních měsících roku 1943. Na jaře onoho roku mi zemřel otec. Úsměvnými povídkami jsem se probíjel z chmur, jimiž mne obestřelo jeho dlouhé, bolestné umírání. Ale i jiná světodějná událost určila optimistický ráz tohoto novelového cyklu, který jsem koncipoval jako třetí část trilogie, jejímž prvním dílem byl „Skythský jezdec“ 1941 a druhým sborník „Pražské nokturno“ 1943. Bylo to slavné vítězství u Stalingradu počátkem února 1943. Na březích Volhy utřžil válečný stroj německého fašismu zničující ránu. Byl to úsvit našeho osvobození.* (Kubka, F. 1954:242).

V tomto vítězství viděl Kubka (a většina historiků mu dalo za pravdu), naději na zvrát ve válce v boji za osvobození českého národu. Psaní knihy s veselými prvky bylo v této době pro něj rozptýlením, které mu pomáhalo nemyslet tolik na tak smutnou skutečnost, jako byl odchod otce. Proto jsou Karlštejnské vigilie tak optimistického rázu.

Kubka v knize vypráví o lásce k ženám i lásce k vlasti. V době, kdy byly české země okupovány Německem, se vrátil do časů jejich největšího rozkvětu, do doby, kdy se Praha stala sídlem krále a centrem celé římské říše. Ale Karel IV. zde není představen jako panovník Svaté říše římské národa německého, ale jako český král a potomek Přemyslovců, nejslavnějšího českého panovnického rodu u nás. *„Čtenář, který ve svém denním životě chodil kolem stržených památníků a na poplivaném pražském hradě viděl vlát prapor našeho ponížení, četl v knize o nádheře a zlaté kráse české minulosti.“* (Kubka, F. 1954:243).

Kubka chtěl napsat nějaké větší dílo, ale na tvorbu románu neměl klid ani odvahu. Nechal se tedy inspirovat Bocacciovým Dekameronem, kdy autor zvolil pro svou knihu formu

rámcové novely. Ve 21 povídkách použil vyprávění čtyř osob, Karla IV. a jeho tři přátel (Buška z Velhartic, Ješka z Janovic a Vítka z Choltic), kteří zpřijemňovali císaři pobyt na Karlštejně, kde čerpal nové síly k životu po prodělaném náhlém onemocnění, respektive po pokusu o otrávení. Čtenář má tak před sebou jednadvacet povídek lásky, které nesou ženské jméno. Jeho na závěr přidaná dvaadvacátá povídka dokresluje celistvou kompozici a dokonalost tohoto díla, kdy představuje svůj nejkrásnější příběh a to příběh lásky své ženy, Elišky Pomořanské. V době, kdy byli již chyceni pravděpodobní traviči samotného císaře, se sama císařovna přiznává, že jej přiotrávila ona sama nápojem lásky, kterým si jej chtěla k sobě ještě více připoutat, protože se cítila velice sama a opuštěná. Na závěr dochází k propuštění chycených a nevinných a odpuštění Elišce.

Pro přesné vystižení doby posunul Kubka záměrně onemocnění Karla IV. o nějakou dobu dříve. Je zasazena do Velikonoc, do období jara, které je doprovázeno narozením nového života a plno na děje. Myslím, že události, které se odehrály na jaře 1943 v Sovětském svazu (popsáno výše) v mnohých zažehly jiskřičku naděje v nový směr událostí na politické scéně Evropy.

Při tvorbě této knihy přečetl Kubka velké množství naučných knih a prostudoval spoustu historických děl např. Františka Palackého a jiných, autobiografické spisy Karla IV., (v českém překladu ale i v originále), a literaturu vzniklou ve 14. století (Fialová 2016, nestránkováno).

Většinu novel v této knize - šestnáct – vytvořil František Kubka na podkladě vlastní invence. Zbývajících pět („Alena“, „Olga“, „Jitka, Barča, Andělka“, „Beata“ a „Monika“) jsou přepracované a počeštěné mezinárodní motivy.

„Na tuto knihu a její vznik František Kubka rád vzpomínal, i když později řekl, že by ji napsal jinak. Kniha splnila svůj účel, a proto ji měl rád víc než jiná svá díla. Měla lidem přinést potěšení, útěchu, radost a naději v dobách zlých, a to se stalo, a proto měla tak velký ohlas mezi čtenáři.“ (Fialová 2016, nestránkováno).

Pro pochopení významu Karlštejnských vigilií v kontextu jejich vzniku a posilování národního sebeuvědomění, se pokusím ve stručnosti popsat jednotlivé vypravěče. Prvním je sám císař Karel IV., který je pro nás otcem, otcem vlasti, kdy za jeho vlády byly české země v rozkvětu, nedocházelo k válečným konfliktům. Byl to státník a diplomat na vysoké úrovni. Možná proto, zvolil Kubka do svého díla tohoto panovníka a jeho dobu, než třeba Rudolfa II.,

nebo jinou historickou osobnost. Vyprávění Karla IV. v typické ich-formě příběhů je formou jeho vlastních vzpomínek. Své příběhy vypráví druhý až šestý den a soustřeďuje se na témata svého milostného zranění. Čtenář se tak dozví o jeho milostném životě od první dětské lásky, přes dobu dospívání až po své první dvě manželky. Tématem milostného života panovníka se promítne i ve vyprávění Vítka z Choltic, kdy vypráví o Anně Falcké a příběhu lásky s Eliškou Pomořanskou.

Dalším hlavním vypravěčem a i nejdůležitějším je Bušek s Velhartic. Ten vypráví své příběhy každý den a večery svým vyprávěním vlastně zahahuje. V jeho příbězích se vyskytuje typická rytířská středověká zápleтка (nevěrná láska, zdůraznění rytířské cti). Většina dějů se odehrává v cizích zemích, pouze dva ze sedmi příběhů jsou z domácího prostředí. Bušek je typickým představitelem renesančního rytíře, který je výborným vypravěčem. Byl to člověk veselé povahy, uměl si užívat dobrého jídla a pití. „...*ale pak se začal hřmotně smát a řekl, že se těší jak malé děcko na to víno a na ty paštiky, které se zde chystají: „A budeme si jednou povídat beze svědků. Bůh nám odpustí, že se o této vigílii chceme modlit u plného stolu. Je tak krásně na zemi, můj milý králi, proč bychom se s tebou nepodívali na tu zem a její lidi skrze sklenku vína?*“ (Kubka 1965:13).

U dalších vypravěčů se pravidelnost jejich vyprávění ztrácí. Ješek z Janovic nás seznamuje se čtyřmi příběhy. Byl velice oddán císaři a neskrývá svou těžkopádnost a není tak dobrý fabulátor, jako předchozí dva vypravěči. „*Jsem tu nejmladší a také výmluvností stojím za řečníky, kteří mluvili přede mnou,*“ (Kubka 1965:44). Byl mladý a ještě neznalý světa, proto se jeho příběhy odehrávali v Čechách.

Poslední vypravěčem byl Vítek z Choltic, který zde vystupuje jako „organizátor“ celého vyprávění. Byl to lékař a s císařem se znali léta. Věděl, co by králi pomohlo k uzdravení a tak se stal aktérem tohoto krásného setkání na Karlštejně. „*I rozhodl se, že převezme panovníka, jakmile jen to bude možné, na jeho milovaný hrad Karlštejn a způsobí, aby mu bylo dopřáno klidu, který jedině mohl novými silami vzpružit vyčerpané síly.*“ (Kubka 1965:8). Jeho příběhy obsahují i tragické momenty, ale převládá rozmarný tón vyprávění, inspiroval veselými historkami ze života, pověstmi i pohádkami. Do svého vyprávění vnáší i prvky lidové slovesnosti.

Při výběru vypravěčů a rozvržením jejich promluv Kubka odkazuje k základním odkazům české kultury a státnosti. Jednotlivé postavy tohoto díla reprezentují určité hodnoty ať už morální nebo etické. Panovník je vyobrazen jako šlechtic, moudrý správce země a ochranitel. Vítek z Choltic je lékařem, který se stará o tělo, a kněz Ješek z Janovic pečuje o duši. Projevy všech postav jsou velice vytříbené, odkazují k lidové slovesnosti a působí přátelskou atmosférou, kdy se setkávají přátelé a jejich setkání je upřímné.

Tato kniha je oslavou krásy a lásky v mnoha podobách. Převládá zde láska nejen manželská, ale i milenecká. Příběhy nekončí vždy tragicky, např. smrtí jednoho z milenců, ale dochází zde k vývoji citu, kdy se milenci rozejdou a jejich další život se odvíjí dál.

Povídky Kateřina a Apollina mají tragické vyznění, kdy se jednalo o lásku nevěrnou. Naopak na lásku, která je dodatečně spojena v manželství je nahlíženo velice shovívavě např. v povídce Anežka. Povídky Blanka a Bianka mají společný jeden rys a tím je téma věrnosti. (Blanka věrně doma čeká na svého manžela, který je zaměstnán státnickými povinnostmi a Bianka odolá svodům F. Petrarky a zůstane věrna svému muži). Pro povídku Blažena a Beata je společné naplnění snu a navrácení k původnímu stylu života. Beata je jeptiška, která uteče do světa se studentem, který ji prodá do „nevěstince“ a po různých útrapách se vrací do kláštera, kde o jejím poklesku nevědí. Naopak Blažence je „nabídnuť“ lepší životní dráha. Zamiluje se do královice Karla a ten jí přislíbí sňatek, ale politický zájem je vyšší a tak svému slibu nemůže dostát.

Naopak povídka Alena má jinotajný nádech. Platněř Ondřej miluje svou mladou ženu, ale taky na ni velmi žárlí. Proto před svým odjezdem za prací na delší čas, poprosí čerta, aby mu ženu ohlídal. Ale Alena svým selským rozumem dokázala nejen oklamat samotného čerta, ale i se užít a manželovi namluvit, vše dělala jen a jen pro jeho dobro. Takto bychom mohli analyzovat všechny příběhy.

3.4 Porovnání Karlštejnských vigilií a Dekameronu

Jelikož se Kubka nechal při napsání této knihy inspirovat Boccacciiovým Dekameronem. Můžeme tedy Kubkovy Karlštejnské vigilie označit za malý český dekameron? Byl to úspěšný pokus?

Pokusím se o malé srovnání. Dekameron je vyprávění v časovém rozsahu deseti dnů. Tím Karlštejnské vigilie určitě nejsou, autor zde zvolil jiný časový úsek – velikonoční týden. Pokud jde o formu, můžeme Kubkův soubor označit za úspěšný pokus o malý český

dekameron. Karlštejnské vigilie, stejně jako Dekameron, jsou novelistickým cyklem. Stejně jako v Dekameronu tak i zde se lidé setkávají z určitého důvodu a vyprávějí si příběhy.

K besedě na Karlštejně se sešli čtyři muži, tedy čtyři vypravěči. To znamená, že autor knihy musel zvolit takové typy postav, které se od sebe nějakým způsobem liší.

Každá z postav musí mít svůj vypravěčský styl. Kubka vhodně vybral osoby, které reprezentující různé profese a mají i jiné životní zkušenosti. Charakter jednotlivých vypravěčů nejen že určoval tematiku příběhu, ale i vypravěčský styl. Ten byl již na počátku každému vymezen a neměnil se po celou dobu. Pro autora to znamenalo, že on sám se musel projevit jako dokonalý vypravěč. Jednotlivé příběhy jsou vyprávěny tak, že pozorný čtenář je schopen rozpoznat, kdy má který z aktérů má slovo.

V tomto cyklu Kubka dokázal, že mu svědčí tvorba kratších útvarů. Všechny novely jsou napsány velmi dobře a poutavě. Celý soubor je velice čtivý. Kubka se zde projevil jako skutečný mistr novely. Volbou této formy příběhů a přiznáním se k návaznosti na Boccacciův Dekameron si Kubka stanovil nelehký úkol přiblížit českou literaturu, konkrétně žánr novely, literatuře světové. Zhostil se toho velmi dobře. Karlštejnské vigilie jsou úspěšným pokusem o vytvoření malého českého dekameronu. (Kubka, F 1954:242).

Dekameron se od počátku až do konce se drží určitého schématu, kdy každý den vypráví příběh jeden účastník. Při počtu deseti dnů a deseti lidí tak počet novel dosáhl čísla sto. Karlštejnské vigilie jsou v tomto směru troch jiné. Dopředu byl dán počet dnů, ale počet vypravěčů se v průběhu změnil. Přibyl mezi ně král Karel, ale počet vyprávěných příběhů pro jeden den zůstal nezměněn – jeden z účastníků tak byl vždy jen posluchačem. Příběhy v Karlštejnských vigiliích vypráví jen o ženách. Žádné jiné tematické kritérium vypravěče neomezovalo. V Dekameronu byl vždy jen jeden „králem.“ Ten celý den řídil a určoval, na jaké téma se bude následující den vypravovat.

Společnost deseti mladých lidí v Dekameronu se dala dohromady náhodou při setkání v kostele. Odjet na venkov a vyprávět si tam příběhy nebyl žádný promyšlený nápad, ale spontánní rozhodnutí.

Výchozí situace pro besedy na Karlštejně byla oproti Dekameronu pečlivě promyšlena. Cílem bylo urychlení uzdravení císaře a tomu byl podřízen i výběr účastníků. Tady lze zaznamenat rozdílný vztah mezi postavami Karlštejnských vigilií a Dekameronu.

Jednotným tématem Karlštejnských vigilií jsou ženy. Každý příběh má proto v názvu křestní jméno hlavní postavy. V Dekameronu však něco tak podobného není. Příběhy nemají žádná jména a jsou označeny jen číslovkou podle pořadí jednotlivých dnů. V obou knihách je

však hned ale na začátku každého příběhu stručně obsaženo, o čem se bude vyprávět. Dekameron: „*Příběh pátý, bratři zabijí Isabettě jejího milence, který se jí objeví ve snu a ukáže, kde byl zahrabán. Ona tajně vyhrabe jeho hlavu a dá si ji do bazalkového květináče. Protože však nad ní neustále pláče, bratři jí bazalku vezmou, ona pak brzy nato zemře žalem*“.(Boccaccio 2002:276). Karlštejnské vigilie: „*Blaženka vyprávění o tom, jak sedmiletý králevic Karel, držen jsa svým otcem na hrádku Křivoklátě, zahořel dětskou láskou k Blažence, dceři purkrabího*“.(Kubka 1965:78).

Zvláštností je užívání poměrně dlouhých souvětí u obou autorů ve vysvětlovacích podtitulech.

Pokud jde o obsahovou složku jednotlivých příběhů, působí Dekameron mnohem odvážnější a otevřenější, zatímco Karlštejnské vigilie jsou decentnější. Světské a veselé příběhy, které vyprávěl Mistr Vitek, jsou cudné v porovnání s mnohými příběhy v Dekameronu.

Zmíněný rozdíl je například velmi dobře patrný na jedné z Dioneových novel, desátém příběhu pátého dne. „*Pietro di Vinciolo odejde kamsi na večerka jeho pan si pozve mládence. Když se Pietro vrátí, skryje paní milého podkukání a Pietro jí vypravuje, že byl v domě Ercolana, s nímž večerel, nalezen mladík, jež tam vpustila Ercolanova manželka. Petrova paní Ercolanovu manželku haní, ale tu na neštěstí šlápne osel tomu, jenž je schován pod kukání, na prsty. Ozve se výkřik, Pietro běží ke kukani a spatří mladíka. Tak sezná šalbu své manželky, ale žije s ní dále ve shodě, protože sám je zkažený.*“.(Boccaccio, 2002:357).

Tento příběh je odvážný už jen svou tematikou, potom pak víc jejím zpracováním. Pietro di Vinciolo je homosexuál, který skrývá svou orientaci. Aby zamezil řečem, které se o něm začaly vést, tak se oženil. Manželce se však pro svůj nezájem o ženy příliš nezajímal. Jeho paní, byla mladá a pěkná a toužila po lásce, více však po tělesné než duševní. „*Ten ničema mne zanedbává, neboť ve své hanebnosti chce sít jen tam, kde se orat nedá, najdu si já tedy pro své políčko řádného oráče.*“.(Boccaccio, 2002:362). A tak začala svého manžela podvádět. Nenašla si však jen jednoho mladíka, ale vystřídal se u ní celý zástup chlapců. Nejkrásnějšího mladíka si pozvala v den, kdy věděla, že půjde Pietro na večerka ke svému příteli. Vrátil se nečekaně brzy, tak musela žena svého milence schovat pod kukaň. Důvodem k brzkému návratu manžela spočíval tom, že došlo k nevěře přítelovy manželky. Petrova žena, která sama doma ukrývala jiného muže, nevěru té druhé odsuzovala. Mladíkovi schovanému pod kukání šlápl na ruku osel, a tím byl prozrazen. Zpočátku se obával, že mu Pietro ublíží, a popravdě mu pověděl, co tam dělal. To Pietra ale ani náhodou nenapadlo,

protože po tomhle chlapi už delší dobu toužil. „*Pietro ho dobře poznal, neboť po něm ve své neřestnosti už delší dobu slídlil. Vzal ho za ruku a odvedl do komnaty, v níž čekala paní, strachem celá bez sebe. Když viděla, že ji v prvním návalu hněvu neublížil jinak než slovy, postřehla, jak se v duchu celý třese radostí, že drží za ruku tak hezkého mladíčka.* (Boccaccio, 2002:363).

Po dlouhé řeči Petrovy manželky o tom, kterak se jí manžel nevěnuje a musí si tedy vypomáhat jinak, spolu všichni tři povečeřeli a strávili noc.“ ... *že nazítří ráno doprovodili jinocha až na náměstí a že jinoch zcela nebyl jist, zda byl v noci více manželkou nebo manželem*“.(Boccaccio, 2002:363)

Žádná z těchto postav neprožívá morální, etická či náboženská dilemata. Jde jim jen o to, aby se samy cítili dobře. Nikomu tak nevádí, že dělá něco špatného. Jediného čeho se nevěrná manželka obává, je hněv manžela. Pietro se snad netrápí ničím a ani mladík nemá žádné morální zábrany. Novela končí takovým zvláštním smířením všech aktérů. Tomu se také nikdo z nich nebránil, a šlo jim jen pouze o vlastní uspokojení. Neviděli na svém chování nic špatného, takže ani svých skutků nelitovali.

Úplně odlišně se oproti tomu jeví např. Kubkova sestra Beata, která si byla vědoma svého hříchu, proto velmi trpěla a svého poklesku upřímně litovala, až jí odpustila sama Panna Marie. Podobně jako Monika, pro níž je manželská věrnost to nejdůležitější, neváhá a pro uchování své počestnosti neváhá zabít a vzdát se své krásy.

V tomto směru se cíle obou autorů velice liší. Boccaccio chtěl lidi především pobavit, zatímco Kubka se je snažil povzbudit. Tomu je také podřízen výběr vypravěčů. Boccacciovi se jako vypravěči oblíbených lidových příběhů hodili mladí lidé bez předsudků, zatímco Kubka vzhledem ke svému záměru volil důstojné a vážené muže zralého věku.

II Závěr

Tématem mé bakalářské práce bylo seznámit čtenáře se životem a dílem českého spisovatele, prozaika, dramatika, novináře a diplomata Františka Kubky.

Jak jsem psala již v úvodu této práce, měla jsem možnost nahlédnout do archivů, kde jsou uloženy různé novinové články, rozhovory, vlastní úvahy autora z doby, kdy byl na vrcholu své tvůrčí literární práce. Jsem nesmírně šťastná a vděčná osudu, že jsem se mohla seznámit a navázat a udržet úzký kontakt s dcerou Františka Kubky, paní Annou Čepelkovou, která mi poskytla informace ze soukromého života, jejího i jejího otce. Myslím si, že jsme se spřátelily. Jsou to nesmírně vzácné informace, které bych se nikdy nedověděla nebýt jí. Její bratr Jiří, je již několik let po smrti. Naše spolupráce trvala asi tři čtvrtě roku, která mi rozšířila obzory a sdělila mi zajímavosti nejen ze svého života, ale ze života spisovatelů 20. století, se kterými se osobně znala jako např. s Jaroslavem Seifertem.

František Kubka je pro mě osobnost velice čínorodá a zažil tolik věcí, co někteří neprožijí za celý život. Všechny jeho díla, co napsal, ať to byly cestopisy, novely, romány nebo knihy, které psal poplatné režimu, mají svého ducha a rozhodně stojí za to si je přečíst, protože byl mistrným vypravěčem.

Dílo Františka Kubky považuji za velmi zdařilé, i když se v něm vyskytují publikace, které byly napsány pro režim, ale kdyby žil v jiné době, nikdy by je nenapsal, a naopak díky tomu napsal jiná, podle mého soudu velmi hodnotná díla, která i po letech mají své kouzlo.

Snažila jsem se přiblížit čtenáři jednu z knih z detailnějšího pohledu, která je mi velmi blízká. Má velice krásný vypravěčský styl, a po přečtení pár řádků jste vtaženi do děje a najednou máte pocit, že jste se ocitli na hradě Karlštejně ve společnosti císaře Karla IV., a jste součástí vyprávění příběhů, které si vypráví čtyři přátelé, kteří dělají společnost svému králi a pomáhají mu v uzdravení po prodělané nemoci.

Všechny Kubkovy prózy s historickou tematikou jsou psány vytříbeným jazykem, postavy jsou věrohodné a historicky podložené. Je velká škoda, že jeho tvorba je opomíjená a v osnovách se téměř nevyskytuje.

Na úplný závěr bych dodala, že jeho knihy mě velice obohatily, ukázaly, jaká byla těžká tehdejší doba, jaké panovaly podmínky pro žití, a uvědomila jsem si, že v současné době žijeme život v lepší době. Rozhodně bych jeho knihy doporučila široké veřejnosti a myslím si, že jsou vhodné i pro dětské čtenáře.

III Použitá literatura a zdroje

1. KUBKA, F.: Mezi válkami. Praha, Svoboda 1969
2. KUBKA, F.: Na vlastní oči. Praha, Československý spisovatel 1959
3. KUBKA, F.: Karlštejnské vigilie. Praha, Československý spisovatel 1965
4. KUBKA, F.: Doslov in, Karlštejnské vigilie. Praha, Československý spisovatel 1954
5. IVANOV, M. Na besedě u Františka Kubky, Květy 4, 1954. Číslo 9. str. 7
6. STEJSKAL, V. 120 dní Františka Kubky, NOVÝ ŽIVOT, 1951, str. 908-912.
7. GÖTZ, F. O Františku Kubkovi čili O tvůrčí paměti. In KUBKA, F. Karlštejnské vigilie. Praha, 1961. Str. 189-192.
8. MOURKOVÁ, J. Medailon o autorovi, In. KUBKA, F. Palečkův úsměv a pláč. Praha: Československý spisovatel, 1981.
9. BLAHYNKA, M. Mistr historické povídky. In. KUBKA, F. Skythský jezdec a jiné novely. Praha: Československý spisovatel, 1965.
10. DOKOUPIL, B., ZELINSKÝ M. a kol.: Slovník české prózy 1945-1994. Ostrava, Sfinga, 1994. ISBN 80-85491-84-2
11. JERHOTOVÁ, M.: František Kubka – beseda na knihu Palečkův úsměv a pláč. České Budějovice, Kraj. knihovna 1959.
12. KOL.AUTORŮ: Ústavu pro českou a světovou literaturu ČSAV v Praze a v Brně, Slovník literární teorie, Praha, Československý spisovatel, 1984.
13. MOCNÁ, D., PETERKA, J. a kol.: Encyklopedie literárních žánrů. Praha - Litomyšl, Paseka 2004. ISBN
14. DOKOUPIL, B.: Český historický román 1945 – 1965. Praha, Československý spisovatel 1987.
15. PFEFFER, Vladimír (ed.). *Česká historická próza (1945-1985): sborník materiálů z vědecké konference 29. Bezručovy Opavy, 17.-18.září 1986*. Opava: Slezské zemské muzeum, 1990. Knihovna Památníku Petra Bezruče (Slezské zemské muzeum). ISBN 80-900074-0-6.
16. PETROSILLO, Piero. *Křesťanství od A do Z*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 1998. ISBN 80-7192-365-6.
17. Rozhovor s paní Annou Čepelkovou
18. Rozhovor s panem Mgr. Pavlem Krákorou, Ph.D.

Internetové zdroje:

1. http://www.valka.cz/10426-Rusko-japonska-valka-1904-05-dil-1-?utm_source=valka_cz&utm_medium=article&utm_campaign=similar [6. 12. 2016]

IV Přílohy

Příloha č. 1

1.1 Rozhovor s paní Annou Čepelkovou

1. Ve své knize Setkání s knihami vzpomíná na své dětství. Tak jaké ho měl?

Tatínek vyrůstal se svým mladším bratrem Robertem na Žižkově v činžovním domě, který postavil jako věno pro svou jedinou dceru Annu její otec. Tento dědeček také s rodinou ve stáří bydlel. Myslím si, že ve svých vzpomínkách si otec dětství trochu idealizoval. Laskavý otec, dominantní matka, nevrlý nemocný dědeček a matkou preferovaný mladší bratr. Rodina obývala celé první poschodí domu. Vždy měli služebnou a vypomáhala i domovnice. V tomto bytě jsem pak s rodiči bydlela celou válku i já.

2. Dost času trávil u své babičky a dědečka v Táboře, jaký na něj měli vliv?

Z otcova vyprávění vím, že moc rád pobýval u prarodičů v Táboře. Na rozdíl od „měšťáckého“ prostředí v Praze, prarodiče v Táboře byli moudří prostí lidé. Dědeček byl voják ve výslužbě. Sloužil v císařské gardě ve Vídni, kde se po „odkroucení“ povinných roků oženil s dívkou Terezou, která byla pomocnicí komorné na císařském dvoře, Vzhledem k délce služby se ženil v pozdějším věku. Tatínek moc rád poslouchal jejich vzpomínky na život ve Vídni a mám za to, že z nich čerpal i ve svých dílech. Vždy na ně s láskou vzpomínal. K druhému dědečkovi takový vztah neměl. Bohužel o druhé jeho babičce nic nevím, nikdy se o ní moc nezmiňoval.

3. Co maminka, jaká byla? Pamatujete si ji také? Jaká byla babička?

Babička Anchen, jak se jí říkalo, byla velmi složitá, rozporuplná osobnost. Dědečka Franciho si vzala z lásky, ale jak říkala pod svou úroveň. Byla vychována v klášteře v Kralupech, kde se stýkala se šlechtickými dcerami z celé Evropy, ráda mi o tom často vyprávěla. Ráda mluvila německy a také francouzsky. Hrála na klavír a hodně, když byla mladší, vyšívala. Chodila do kostela a hodně se modlila a mě k tomu jako dítě nutila. Byla majitelkou nemovitosti a Franci neměl nic a byl pouze berním úředníkem. Holt nebyl nobl! Byl to ale hezký a vysoký muž, který babičku miloval a nechal se svým způsobem od ní tyranizovat a snášel její časté hysterické výstupy s klidem tak se k ní choval i otec/.Otec byl

úspěšný, poslušný a hodný syn, ale matka to brala jako samozřejmost a jeho povinnost vůči ní, snad za to že ho porodila. Byla vůči němu velmi náročná a nikdy jí nic nebylo dost. Opačně se chovala k mladšímu synovi, kterého omlouvala ve všem a dokonce zadlužila i několikrát dům, který tatínek zase oddlužoval. Tím nechci říci, že by tatínka neměla ráda, ale jak už jsem uvedla, byla plná rozporů. Tatínek měl maminku moc rád a staral se o ni do poslední chvíle. Babička zemřela u nás doma, když mně bylo 12 roků. Že by byla babičkou, jakou si děti představují, to tedy v žádném případě ne. Typický výrok, pronesený k mému otci: “měl bys jí dát Franci do kláštera, jinak z ní nic kloudného nebude.“

4. Kde bydleli? Měli v Praze dům?

Uvedeno v první odpovědi, dům už nestojí, byl zbourán v osmdesátých letech při rekonstrukci starého Žižkova.

5. Jaký byl tatínek, tedy váš dědeček?

Popsáno výše. „Dědeček mě vlastně vychovával, u něho jsem trávil volné chvíle, nejprve v Táboře, poté v Praze.“

6. Kdo ho nejvíc ovlivnil pro jeho budoucí spisovatelský život?

Na tuto otázku, bohužel, neznám odpověď nikdy jsme o tom spolu nehovořili.

7. Kam chodil do školy, jak se učil?

Navštěvoval gymnasium na Žižkově, kde měl řadu vynikajících profesorů, kteří sami umělecky tvořili, jména už jsem zapoměla, ale otec o tom často hovořil v souvislosti s pokleslostí socialistického školství v době, kdy jsem chodila na střední školu. Tatínek byl velmi nadaný na jazyky a humanitní předměty, kde vynikal, ale i ostatní předměty svojí pílí zvládal velmi dobře.

8. Studium na vysoké škole?

Studoval filozofickou fakultu UK.

9. Jako dvacetiletý narukoval do první světové války, vzpomínal potom na ni? Co v Rusku zažil?

Zážitky z první světové války byly častým tématem v jeho díle Zajatí a posléze putování po Rusku hodně ovlivnily jeho světonázor. Byl velký rusofil. Z ruštiny též překládal, na příklad Slovo o pluku Igorově. Dokonce napsal divadelní hru Ataman Rynov, která se hrála na Vinohradech, a hlavní roli hrál Štěpánek. Občas nějaké historiky vyprávěl, třeba jak ho zachránil jeho pucflek, který s ním na zádech při útoku přeplaval řeku a tím ho zachránil před smrtí. Tatínek se do konce života nenaučil plavat. Sport a sportovní aktivity ho nezajímaly.

10. V knize Mezi válkami je zmínka o vaší mamince, kde ji potkal?

Potkal ji v Charbinu, kam se při svém putování ze zajetí až dostal. Charbin v té době patřil Rusku a až později byl vrácen Číně. Maminka byla z ruské rodiny, která se tam usídlila v souvislosti s dostavbou východosibiřské magistrály, na které otec matky pracoval od samého počátku. Matka se narodila v Irkutsku v době, kdy se tam železnice právě stavěla. Matka pocházela ze 13 dětí, ale pouze 3 zůstaly na živu, matka a dva bratři. Matka byla velice krásná žena a celý život oddaná mému otci, což dokumentuje to, že opustila svojí rodinu a vydala se bez znalosti jazyka a toho, co jí čeká do neznáma. Po sňatku v pravoslavném kostele zůstali v Charbinu, kde otec pracoval v Ymce, což mu umožnila velmi dobrá znalost angličtiny, němčiny a ruštiny. **YMCA** (*Young Men's Christian Association* – křesťanské sdružení mladých mužů) je nejstarší a největší celosvětovou mládežnickou organizací na světě. Ve 124 zemích světa má 40 milionů členů. Je sice založena na křesťanských principech, klade si ale za úkol být k dispozici pro všechny mladé lidi bez ohledu na náboženství a při tom nevykonávat cílenou misionářskou činnost.

11. Pak se spolu dostali do Čech?

V době, kdy už bylo jasné, že Charbin bude vrácen Číně a Rusové budou muset odejít zpátky do Ruska, rozhodl se otec k návratu domů. Cestu jim hradila Ymca. Maminka už nikdy neviděla své příbuzné. Otec záhy po jejím odjezdu zemřel a matka s bratry pak odešla do Vladivostoku. Starší bratr skončil v gulagu, mladší padl někde na bojištích světové války a

matka pravděpodobně zemřela během války. To jsou však domněnky, pouze to, že starší bratr byl za stalinských čistek odsouzen, věděla matka z korespondence s mladším bratrem.

12. Byl váš otec v legiích?

Otec v legiích nebyl, což mělo negativní vliv na jeho další kariéru, neboť v nově vzniklém Československu měli přednost legionáři, i když nesplňovali předpoklady pro danou funkci.

13. Co dělal po válce?

Po návratu do vlasti pokračoval v práci v Ymce, asi dva roky právě ve vaší Olomouci. Pak dlouhá léta pracoval jako zahraniční redaktor v deníku **Prager Presse** [prágr], pražský německý deník, vydávaný v letech 1921-38 v nakladatelství Orbis jako neoficiální tribuna československé vlády, zejména Ministerstvem zahraničních věcí. Jeho hlavním posláním bylo informovat cizinu o československé zahraniční politice i o vnitropolitickém hospodaření a kulturním životě ČSR. Tuto práci získal i díky svoji perfektní znalosti němčiny. Od roku, myslím 37 nebo 38, nastoupil na Ministerství zahraničí.

14. Byl v literárním spolku „Pátečníci“ kolem Karla Čapka, byli přátelé? Navštěvovali se mezi sebou?

Pátečníci je označení skupiny kulturních a politických osobností první Československé republiky z okruhu spisovatele Karla Čapka, kteří se u něj v pátek odpoledne scházivali. Nebyl to pouze literární spolek, ale především spolek s politickým zaměřením. Nelze říci, že všichni pátečníci byli i osobní přátelé. Otec měl například blízko k Josefu Čapkovi a Vladislavu Vančurovi, kam za ním na Zbraslav s maminkou jezdili dost často až do jeho zatčení a popravu během heydrichiády. Za paní Jarmilou /Čapkovou/ a její dcerou Alenou jsem s maminkou chodila do vily na návštěvu i během války, kdy už byl Josef v koncentráku.

15. S panem prezidentem Masarykem a Edvardem Benešem se znali osobně, jaký měl na ně názor, mluvil o nich někdy doma? Jaký měli spolu vztah?

Nejvíce o jeho názoru na oba politiky se můžete dočíst v knize vzpomínek „Mezi dvěma válkami“.

16. V pramenech je uváděno, že pracoval v diplomatických službách, můžete mi k tomu říct více?

Jak jsem výše již uvedla, otec pracoval od roku 37-38 na Ministerstvu zahraničních věcí, byl jmenován velvyslaneckým radou na ambasádu do Londýna. Bohužel kvůli Mnichovu už jsme do Londýna neodjeli. Za okupace Ministerstvo zahraničí neexistovalo a po válce v roce 46 byl otec jmenován velvyslancem v Bulharsku.

17. Narodila jste se v roce 1939 a váš bratr o 15 let dříve, jak se vám žilo za 2. světové války?

Špatně. Na lístky toho moc nebylo a my jsme na venkově nikoho neměli. Bratr byl totálně nasazen a pak ten neustálý strach, že otce znovu odvedou.

18. Proč byl zatčen a vězněn v roce 1939 Gestapem v Berlíně?

Bylo to na udání bývalého kolegy. Nikdy nám neřekli proč, zkrátka všichni byli nepřátelé říše. Nikdy mu taky neřekli, proč ho pustili. (Tato informace je uvedena samotným Františkem Kubkou na začátku kapitoly. Pozn. Autorky bakalářské práce.)

19. Chodila někdy vaše matka do práce? Jestli ano, co dělala?

Maminka chodila do práce před svatbou v Charbině a pak už nikdy nepracovala. Dřív to tak bylo v „lepších rodinách“.

20. Váš otec byl v letech 1946 - 48 velvyslancem v Bulharsku, byli jste tam s ním jako celá rodina?

Ano i s bratrem, který si vzal Bulharku.

21. Proč potom odešel z diplomacie?

Byl odejit na tak zvanou tvůrčí dovolenou. Přesto, že otec byl jeden ze dvou diplomatů, kteří se po roce 1948 vrátili z mise v cizině, byl i tím podezřelý, zda ho nezískaly pro spolupráci.

22. Co říkal k událostem v roce 1948? Nechtěl někdy opustit republiku?

Byla jsem v té době moc malá, aby se o tom přede mnou mluvilo. Později mi řekl, že litoval, že jsme se vrátili.

23. Jaký byl doma, pomáhal mamince?

To se dříve nepěstovalo, k tomu jsme měli služebnou a pak paní na úklid.

24. Jaký jste měli vztah mezi sebou?

Byla jsem jeho sluníčko.

25. Kde bydlel jako dospělý?

Až do začátku války bydleli rodiče a bratr v Dejvicích. Za války jsme bydleli v žižkovském domě, po válce ve Strašnicích a pak znovu v Dejvicích.

26. Napsal spoustu krásných knih, kde bral inspiraci?

Ze svého bohatého a dramatického života a osudu svých přátel.

27. Co ho vedlo k psaní historické prózy?

Zájem o dějiny, filozofické vzdělání a především, že moc nechtěl psát o současnosti.

28. Měl při psaní nějaký rituál?

Když byl ještě zaměstnaný, psal po nocích a v neděli. V sobotu se pracovalo, pak většinou psal dopoledne a odpoledne to piloval. Večer už nepsal.

29. Které své dílo považoval za nejlepší? A naopak, které si myslel, že se nepovedlo?

Velmi si cenil svých novel a memoárové prózy.

30. Co říkal na kritiku na svá díla?

Nezabýval se jí.

31. Která kniha se vám líbí nejvíce a proč?

Mám ráda všechny jeho krátké formy.

32. Byl ve své době populární spisovatel?

Myslím, že ano, hlavně ve srovnání co v té době vycházelo

33. Proč byl „vymazán“ z učebnic literatury?

Na to se musíte zeptat novodobých Koniášů. Asi kvůli tomu, že napsal tři knížky poplatné 50 létům. Bohužel se nedožil doby, aby mohl podepsat chartu, jako Pavel Kohout a vše je smazáno. Na rozdíl od mnoha učebnicových autorů otec nikdy nebyl člen strany.

34. Byl laureátem československé ceny míru, kdo tuto cena uděloval, a za co to bylo?

Po válce se nosil všude mír, ač byla studená válka. Existoval Mezinárodní výbor míru a v každém soc. státě jeho výbor, takže Československý mírový výbor a ten uděloval za zásluhy o mír v různých oblastech lidské činnosti uznání za zásluhy spojené s finančním oceněním. Nevím, za jakou knížku to dostal, ale peníze mu sebrala tři dny po udělení měnová reforma v roce 1952, 1 ku 50000.

Příloha č. 2

1.2 Medailon paní Anny Čepelkové

Medailon paní JUDr. Anny Čepelkové, dcery Františka Kubky, který mi poskytla a sama ho o sobě ho napsala.

Narodila jsem se v listopadu roku 1939 a to dokonce 13. Za války jsme se neměli nijak dobře. Vzhledem k tomu, že maminka byla Ruska, hrozilo neustále nebezpečí, že ona i já budeme odvečeny do koncentráku. Proto nás dědeček nepřihlásil k odběru potravinových a dalších lístků, což při i tak malém přidělovém systému byl dost průšvih. Na venkově jsme neměli žádné příbuzné a tak spisovatel Jiří Marek nám zařídil pobyt v Soběslavi /byl tam v té době učitelem/. Maminka pracovala u sedláků na borkách a tím pro nás jako rodinu získávala potravu a měli jsme co jíst. Po válce jsme odjeli do Bulharska, kde jsem začala chodit do francouzského lycea vedeného jeptiškami. Po návratu do republiky mě to činilo ve škole velké problémy. Např. při diktátu slovo kocour jsem samozřejmě psala „kocoure“, aby se dalo číst r a tak podobně. Stálo mě mnoho námahy naučit se psát česky.

Možnost chodit do cizojazyčné školy samozřejmě v roce 1949 nebyla. Po absolvování základní školy jsem postoupila na jedenáctiletou střední školu. Mojí výhodou v té době bylo, že jsem perfektně ovládala ruštinu, což byl druhý můj mateřský jazyk, a proto mi často byla promíjena moje neznalost /přímo odpor/ matematiky a dalších podobných předmětů. Byla jsem dobrá ve všech humanitních předmětech. Po maturitě jsem udělala přijímací zkoušku na pražskou právnickou fakultu. Promovala jsem v roce 1962. Ještě během studia jsem se provdala za svého spolužáka a narodila se mi první dcera. Toto manželství byl omyl, a skončilo po 3 letech. Po skončení studia jsem pracovala jako právnická v různých státních i soukromých institucích až do důchodu. Později jsem podstoupila rigorózní řízení a tím získala titul JUDr. V roce 1965 jsem se provdala za svého bývalého kantora na právech a jsem s ním dodnes. Je o 13 let starší. Manžel je profesor mezinárodního práva a často jsem s ním do roku 1968 pobývala v cizině, dokonce dva roky v Belgii, kde jsem na zdejší universitě studovala franštinu.

V roce 1967 se mi narodila druhá dcera, je také právnička a má tři syny. Dohromady s manželem /má dva syny z prvního manželství/ máme 7 vnoučat a jednu pravnučku.

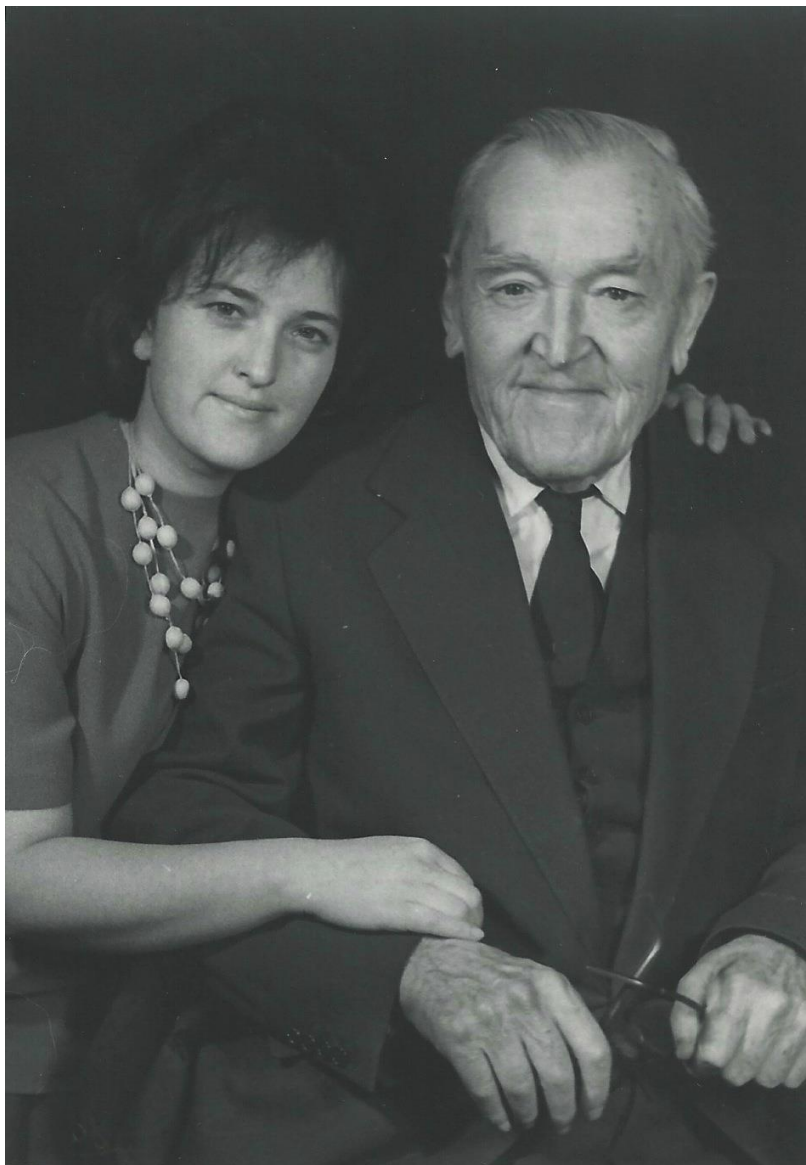
V roce 2001 jsem odešla do důchodu a užívám si konečně volnosti od všech povinností. Věnuji se tomu, co mě baví. Ráda čtu, zahradničím, zajímám se o politiku /jsem

pravice zaměřená a bytostně nesnáším Zemana/. Občas mě sužují nemoci, před deseti léty jsem překonala rakovinu prsu. Jsem celkově optimistka a dost společenská, takže mám pořád nějaké aktivity a nenudím se.

 Tot' asi vše. Zdraví čp

Příloha č. 3

1.3 Fotky Františka Kubky

Anna Čepelková a František Kubka

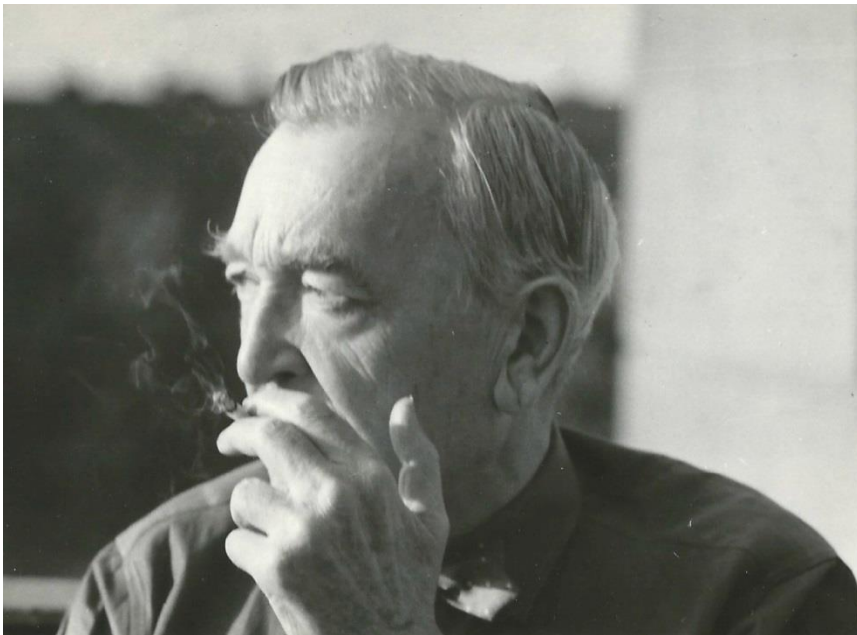

františek kubka

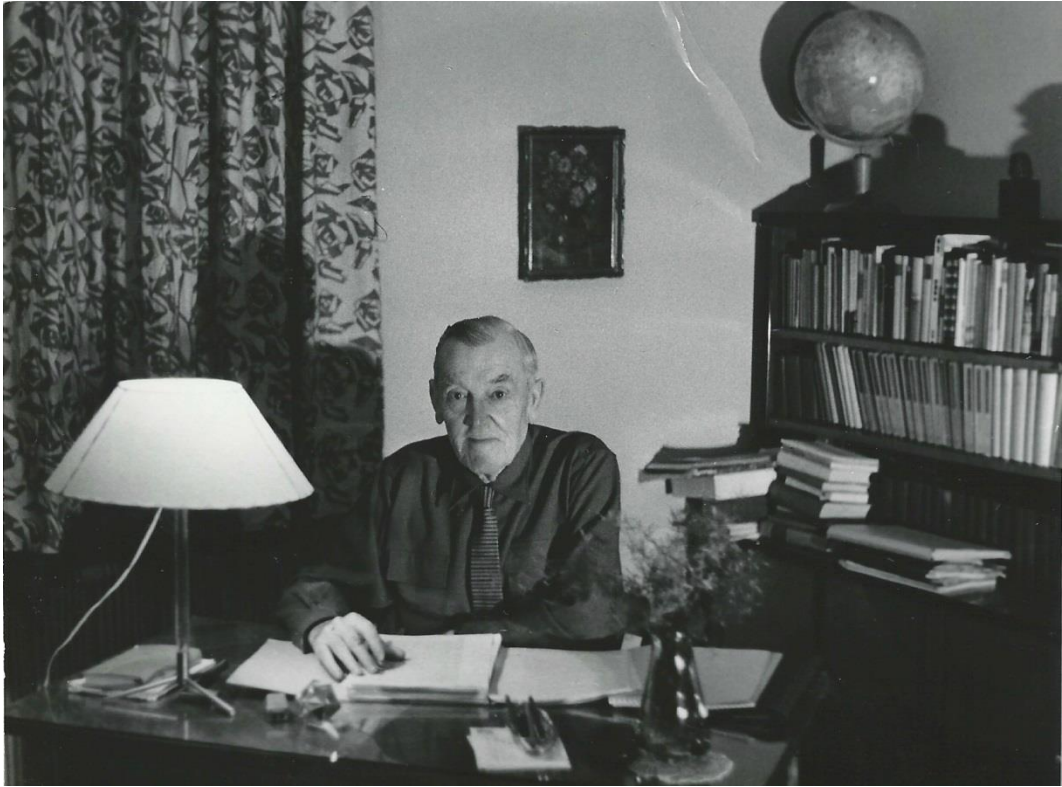
Tatínek František Kubka

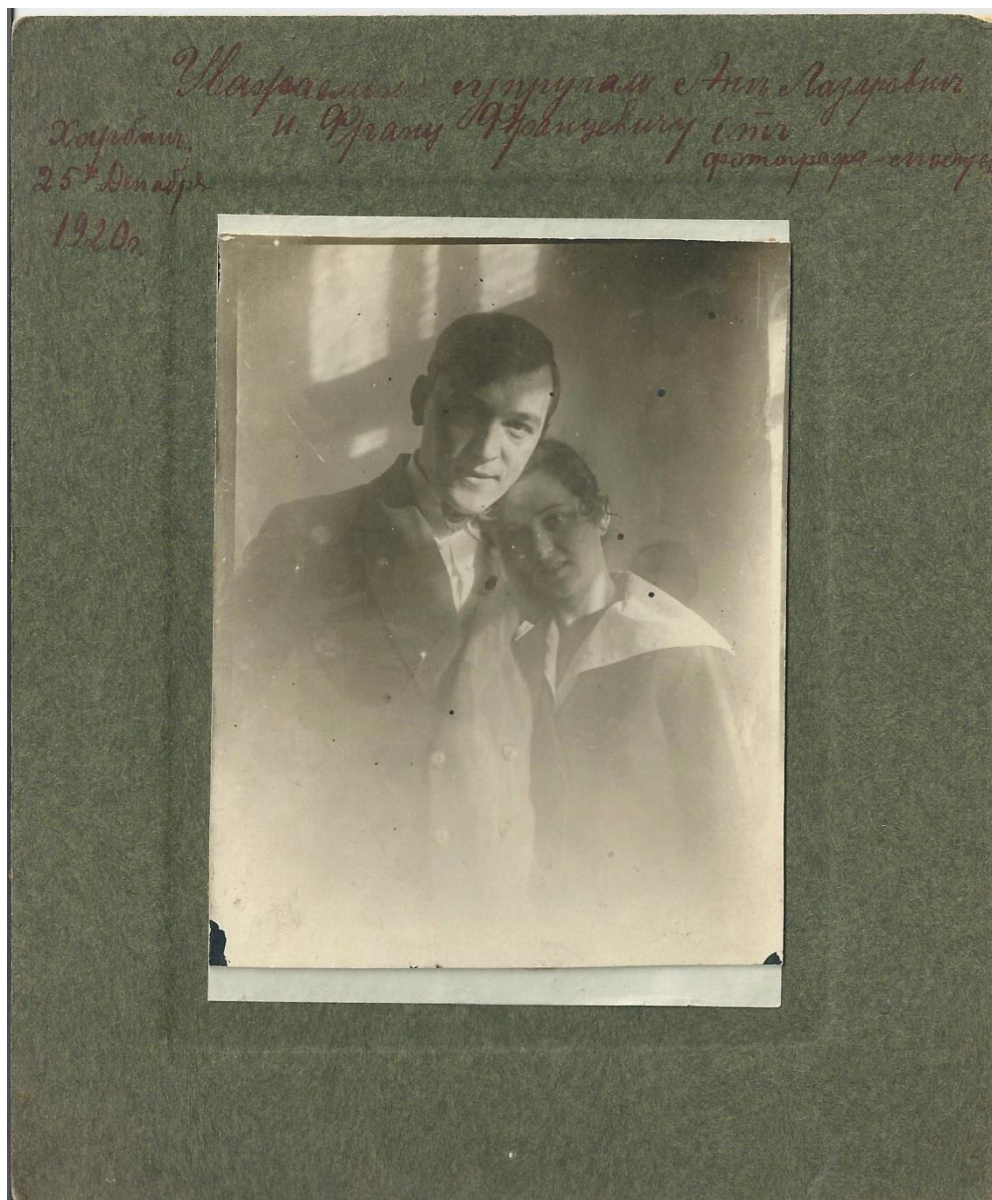
Rodiče paní Anny Čepelkové

František Kubka

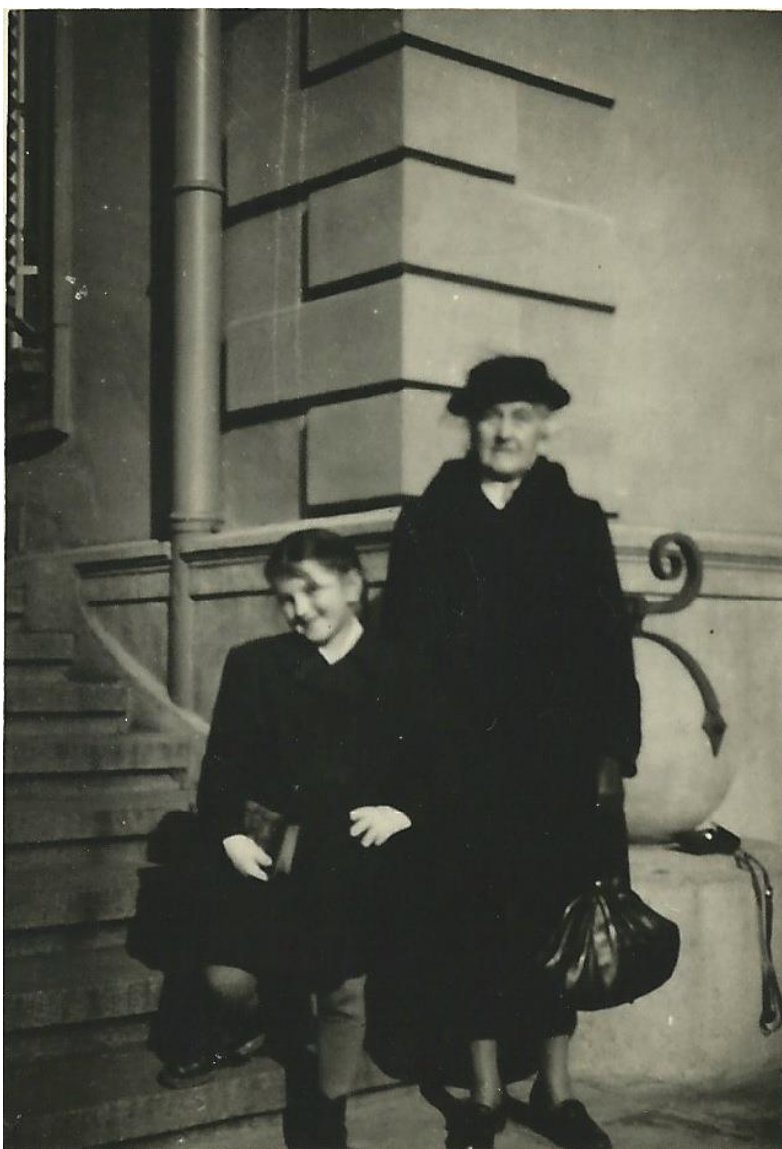
František Kubka ve své pracovně

S manželkou Annou

František Kubka na vojně, v zajetí v Rusku

Anna Čepelková se svojí babičkou Anchen

Rodiče Anny Čepelkové v pracovně

Rodiče

Rodiče při cestování